Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 26 (32) Vilnius, šestadienis, 1929 m. birželio mėn. 22 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9—2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat.
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Skaitytojų žiniai.

Pranešame, kad ūkio ir visus kitus atsakymus ir paaiškinimus duodame tiktai NUOLATINIEMS, metiniems „Vilniaus Rytojaus" prenumeratoriams. Todel siunčiant paklausimą, reikia parašyti vardas pavardė ir adresas, kitaip neatsakinėsime. REDAKCIJA.

Išleistuvių proga.

Vytauto Didžiojo gimnazija Vilniuje kas met leidžia didesnį ar mažesnį abiturientų būrelį. Tai mūsų naujos jėgos, kurios ateity užims vadovaujančią vietą. Pirmosios laidos, aplinkybių verčiamos, nepasiliko Rytų Lietuvoje. Jos nedingo, žinoma, lietuvių tautai, bet laikinai dingo mums, Rytų Lietuvos visuomenei. Susilauksime tos valandos, kuomet jos vėl atsiras mūsų tarpe ir prisidės prie bendro mūsų darbo. Taip bent buvo galvota, kuomet tos pirmosios laidos apleisdavo mus. Laikas bėgo, bet pageidaujamoji valanda nesiartino. Tuo tarpu senos, čia užsilikusios jėgos, tirpte tirpo, senos kartos veikėjų eilės retėjo. Reikėjo ieškoti būdų tas eiles papildyti...

1923 m. pačios baigiančios mokslus jaunuomenės tarpe kilo obalsis: „likti šiame krašte, stoti petis petin prie senosios kartos, ginti šio krašto lietuvybę". Tų laikų jaunuolių šventas pasiryžimas buvo žiaurios tikrenybės negailestingai palaužtas. Kas neatsimena Umbraso Antano, Žemaičio Mečio, Kumpos, Tamulevičiaus ir kitų jaunuolių vardų? Kam nesugels širdies atsiminus, kai tie idealistai, sudarę liaudies teatrą ir išvykę sodžiun žadinti brolius lietuvius, buvo negailestingos rankos išrauti iš pačių sodiečių tarpo, paniekinti, pažeminti ir daug iškentėję priversti mus apleisti. Bet jų likimas nenubaidė jų draugių ir draugų: šie liko Rytų Lietuvoje ir pradėjo ruoštis prie darbo netolimoje ateityje.

Bet kareivis, kurio krūtinė kupina pasiryžimo ir narsumo, dar menkas kareivis, jei jojo rankos tuščios; tokiam kareiviui reikalingas ir ginklas. Ir greit buvo pastebėta, kad mūsų jaunuoliams, pasiryžusiems čia likti, reikalingas valstybinis brandos atestatas: Pati jaunuomenė subruzdo, pati pradėjo tokio atestato reikalauti, Kas abejojo, tų prašome perversti anų laikų laikraščius ir įsitikinti, kiek karčių žodžių buvo pasakyta vyresnės kartos adresu. Ir pradėta rūpintis. Pradžioje *valstybinė komisija* egzaminavo mūsų abiturientus kaipo eksternus (egzaminai be galo sunkūs), vėliau gimnazijai išsirūpinta teisės ir kartu šiek tiek palengvinta to nelemtojo atestato gavimas. Rodos viskas ėjo geryn, viskas klojosi puikiai.

Jaunuomenė karšta, jaunuomenė ko nors siekdama retai kada šaltai apskaičiuoja pliusus ir minusus. Taip atsitiko ir su valstybiniu atestatu. Jos buvo išleista iš akių, kad kartu su tuo ginklu, raktu (taip vadino valstybinį atestatą), kurius bus galima atidaryti duris į Rytų Lietuvos dirvonus, turėjo ateiti dar ir toksai elementas, kursai gali suardyti gerus santykius tarp jaunuomenės ir vyresniosios kartos. Ir tas trečiasis elementas, iš tikrųjų, įsibrovęs mūsų tarpan padarė savo: jaunesnę kartą atšaldė nuo senesnės. Tai labai ryškiai pasireiškė pereitais metais. Jau tuomet galima buvo pastebėti, kad mūsų jaunuomenė linksta pasiduoti vieno kito, be to dar užsikrėtusio anarchizmu, karštuolio įtakai. Šie karštuoliai, ne šiame krašte išaugę, jojo gyvenimo sąlygų gerai neištyrę, pradėjo kibti prie vyresniosios kartos, kad ji, girdi, nesirūpina jaunuomenės likimu, ji kalta yra už visus nepasisekimus. Tuo tarpu tie karštuoliai nieko nenori žinoti apie tuos sunkumus, kuriuos stato mums trečiasis elementas ir su kuriais reikia rungtis. Jaunuomenė visai užmiršta, kad mūsų mokyklų gyvavimas dažnai pareina nuo to trečiojo elemento ūpo. Ji turėtų žinoti, kad mūsų mokykloms visuomet ir visur prikišama, (ar pamatuotai — tai jau kitas klausimas), kad jos labai menkos, kad mokslas jose žemai pastatytas, kad jos vos toleruojamos, pakenčiamos. Niekuomet nereikėtų tai išleisti iš akių ir būti pasiruošusiams prie visokiu, dažnai labai skaudžių, netikėtumų. Jaunuomenė privalo įtempti visas savo jėgas, kad tik neduoti priešui galimybės pavartoti tų priekaištų, apie kuriuos tik suminėjome. Jei jau norėta ir reikalauta tokių sau „teisių", tai bükime pasiryžę ir dėti aukas... Šnairavimai dalyko nepalengvins, bent priešingai — užnuodys tik mūsų gyvenimą, prives prie skaldymosi, nusilpnins mūsų atsparumą. O to tik laukia mūsų priešai...

Bet mūsų jaunuomenė, giliai tikime, įvertins pavojų, laiku ji pamatys ir grįš prie iškelto jos pirmtakūnų obalsio. Jau ir dabar, per šių metų atestatų įteikimo aktą, toji gaida suskambėjo. Giliai tikime, kad tai ne tušti žodžiai, kad jie taps kūnu.

Šiais metais gimnazija išleido 13 laidą. Akto metu vyravo pakeltas ūpas. Iš abiturientų lūpų išgirdome pasižadėjimą dirbti ir dirbti mūsų kraštui.

Kartu iš oficialių lūpų išgirdome, kad mūsų gimnazija kas met žengia pirmyn, tobulėja.

Prenumeratorių žiniai.

Primename G.G. prenumeratoriams ir skaitytojams, kad šio mėnesio baigiasi pirmas pusmetis.

Prenumeratoriai, iki šiol neatsilyginę, prašomi paskubėti, kad nereikėtų sulaikyti laikraščio siuntinėjimo.

Neatsilyginusiems iki rugpiūčio mėn. 1 dienos, „Vilniaus Rytojaus" siuntinėjimas bus sulaikytas.

Taip pat primename seniems „Vilniaus Aido" ir „Kelio" skaitytojams, kurie iki šiol neatsilygimo už tuos laikraščius, kad taip pat paskubėtų tai padaryti.

ADMINISTRACIJA.

Tautininkų partijos metinis susivažiavimas.

Šio mėn. 15 d. įvyko metinis Lietuvos tautininkų partijos susivažiavimas, kuriame dalyvavo 200 atstovų. Susivažiavimą atidarė partijos pirmininkas inž. Vileišis. Po to vyriausybės vardu sveikino partijos susivažiavimą ministerių pirmininkas prof. Voldemaras, pasakydamas ta proga ilgą kalbą, kurioje plačiai ir išsemiančiai nušvietė Lietuvos užsienių politikos stovį ir vidaus padėtį. Šaly kitų aktualių klausimų priemieras palietė ir Pabaltės valstybių sąjungą pabrėždamas, kad Lietuva iki tol negalės aktyviai dalyvanti tos sąjungos kūrime, iki Pabaltės valstybės neužims aiškios pozicijos del Vilniaus priklausomybės Lietuvai.

Be to buvo paliesti ir santykiai su Lenkija; apie juos prof. Voldemaras anot „Slowo" 138 nr. maž daug šiaip išsitarė: Lenkai, kaip žinome, nejsivaizdina Lenkijos be Lietuvos ir nenori jos išsižadėti. Vilniaus užėmimas, tai pirmas žingsnis prie visos Lietuvos užėmimo. Dabar tik kyla klausimas, ar Lenkija prisiartino prie Lietuvos užėmimo, ar Lietuva prie Vilniaus atvadavimo. Turint galvoje paskutinius politikos įvykius, galima pasakyti, kad Lenkijai nepasisekė prisiartinti prie tikslo; dabar jau negalima kalbėti apie karą. Kol lenkai yra Vilniuje neguli būti nė kalbos apie santykius tarp Lietuvos ir Lenkijos. Ne paslaptis, kad kai kurios valstybės spyrė Lietuvą taikintis ir nusileisti Lenkijai, bet Lietuva išlaikė ir tokį spaudimą. Paskutiniu metu tautininkai sustiprino morales ir fizines (kariuomenė, šauliai) Lietuvos jėgas. Šie veiksniai gerokai atšaldė lenkus nuo savo fantastinių planų įvykdymo.

Susivažiavime kalbėjo gana plačiai ir kiti ministeriai.

Prie tos progos „Lietuvos Aidas" įsidėjo įžangos straipsnį, kurį pašventė susivažiavimui. Tarp kito straipsny pabrėžiama, kad jokių vyriausybės ir politikos atamainų del įvykusio susivažiavimo laukti netenka.

Susivažiavimas tęsėsi tris dienas.

Vienas taip, kitas kitaip.

Šiomis dienomis Lietuvos pasienio du sargybininkai saugodami demarkacinę liniją užklydo į lenkų pusę, kur kuor lenkų kareivių sulaikyti. Rašydami apie tai Vilniaus lenkų laikraščiai vieni rašo, kad Lietuvių sargybiniai užklydę pripuolamai, per neapsižiūrėjimą, o „Dz. Wil." sušunka džiaugsmingai, kad „Varnionių bare, pilnai apsiginklavę atbėgo iš Lietuvos du sargybiniai". Arba vėl Dūkšto apylinkėje pasirodė keturi kariški orlaiviai. Lenkų spauda ir čia iš anksto nesusitariusi rašo, kad orlaiviai buvo Sovietų Rusijos, kiti, kad Lietuvos.

Jeigu jau prasimanyt, tai reikėtų iš anksto susitart, o dabar išeina, kad „jeden do lasa, drugi do sasa".

Bankrotai, bankrotai.

Nesenai pradėjęs eiti Vilniuje žydų laikraštis „Unser Wilner Express" skundžiasi, kad paskutiniu metu Vilniuje visa eilė stambesnių žydų įmonių ir krautuvių jau užsidarė, aiškiau sakant subankrutavo. Laikraštis pažymi, kad neužilgo subankrutuosiąs ir vienas didesniųjų Vilniaus žydų bankas.

Taip, taip. Bankrutoja ne tik žydų monės ir krautuvės, bet bankrutuoja visi. Andai garsiausia Vilniuje brolių Jablkovskių įmonė, pasistačiusi prieš keletą metų keturių aukštų namus, ir pradėjusi prekybą įvesdama net kelioliką skyrių, po truputį beigi leidosi žemyn, kol šiemet pasitenkino tik parteriu ir požemiu, užleisdama viršutinius aukštus naujai įsisteigusioms įmonėms, kol ir tos nuvažiuos žemyn.

Politinė apžvalga.

Tautų Lygos Tarybos konferencija birželio 15 dieną ispanų sostinėje Madride pasibaigė. Nieko stambesnio nenutarta. Svarbiausias joje klausimas buvo tautinių mažumų procedūra Tautų Lygoje. Vokiečių ir Kanados atstovų reikalavimai buvo atmesti. Priimta nutarimai bent kiek tautinėms mažumoms palankesnėje formoje. Anglijos naujosios vyriausybės atstovo nebuvimas sumažino tos konferencijos reikšmę. Vokiečiai padarė pastabą, kad tautinių mažumų klausimais ir darysią ateity Tautų Tygoje žygių. Tuotarp nusileido. Paskutiniame Tautų Lygos posėdy kalbėjo vokiečių ir lenkų užsienio reikalų ministeriai Štresemanas ir Zaleskis, liesdami savo nesusipratimus. Tačiau Zaleskis pasiketino tuos nesusipratimus baigti ne Tautų Lygoje. Konferencijos pirmininkas japonas Adatci padėkojo ispanams už gražų priėmimą.

*

Kolumbijos atstovas Ženevos Darbo Biure prie Tautų Lygos padarė Tautų Lygai priekaištą, daugeliui kitų atstovų priplojus, kad su Sovietų Rusija vedanti draugingumo politiką ir norėtų gražiuoju gyventi. Kolumbijos atstovas pabrėžė, kad Rusijos komunistai visame pasauly siaučia ir agituoja prie revoliucijų ir naminių karų. Gėda, jis pasakė, kad Tautų Lyga gražiai priima Sovietų Rusijos atstovus, lyg kad jie turėtų lygias teises su kitomis valstybėmis.

*

Vokiečių parlamente karo ministeris Groeneris išrodinėjo, kad vokiečių kaimynai labai ginkluojasi, ir reikalavo kariuomenės išlaidoms padidinti sąmatą. Pareiškė, kad vokiečiai dabar turi stiprią kariuomenę (reichsverą), o visi aeroplanai, kuriais dabar keleiviai vežiuojami, karo metu labai greit pasidarys karo aeroplanais. Esanti vokiečiams reikalinga kavalerija ir karo laivynas.

Vokiečių užsienių reikalų ministeris Stresemamas, grįždamas iš Ispanijos, Paryžiuje pasimatysiąs su Briandu ir ministerių pirmininku Puankare. Tarp liepos 15 d. ir rugpjūčio 15 d. įvyksiąs Londone prancūzų, anglų ir vokiečių ministerių pasikalbėjimas. Amerikos ten būsiąs tik observatorius.

*

Prancūzų laikraščiai mažai rašo apie Madrido Tautų Lygos Tarybos konferenciją, bet kurie rašo, pastebi, kad dabar tautinių mažumų skundai bus svarstomi viešai ir tiems prašymams priimti sudaryta iš penkių žmonių komitetas. Anot prancūzų laikraščių, tautinių mažumų agitacija dabar sustiprėsianti. Vokiečių ministeris Stresemanas buvęs dabar nuolaidus, nes Pareinės kraštas dar neišvaduotas. Nuostabu, kad prancūzai, labai mažai savo valstybėje kitų tautų turėdami; labai uoliai advokatauja lenkams ir Mažosios Antantes valstybėms.

*

Anglijoje politinių partijų yra nedaug, bet jos greičiau viena nuo kitos skiriasi. Birželio 15 d. liberalų vadas Lloyd Džordžas kalbėjo prieš konservatorius ir prieš Darbo Partiją. Liberalai laukia naujosios vyriausybės politikos, bet Darbo Partijos politika turėsianti užgęsti, kai tik nutols nuo liberalų politikos. Kaip tik Darbo Partijos vyriausybė panorėsianti būti socialistiška, jos reikšmė baigsis, nes tauta neįgaliavo eiti socialistiškųjų mėginimų keliais. Liberalai rinkimuose gavo 5 milijonus balsų ir jų atsakomybė eina tuoj po vyriausybės atsakomybės. Liberalai yra nepriklausoma partija — baigė Lloyd Džordžas — ji drąsiai veiks ir be baimės.

Vyraujanti dabar Darbo Partija palankiau žiūrinti į bolševikus. Daug kas Londone reikalauja iš Makdonaldo leisti bolševikų išvytam jų vadui Trockiui atvažuoti Anglijon ir čia gyventi. Matyt, Trockis turi šiokių tokių nuopelnų pas anglus, juk anglų atstovas Petrapilyje Bukenas revoliucijos metu susisiekdavo su Trockiu.

*

Lenkijos ir Rusijos santykiai po rusų atstovo Bogomolovo protestų Varšuvoje žymiai pablogėjo. Kaukazo didžiausiame mieste Tiflise gyventojai akmenimis išdaužė lenkų konsulato langus.

— Lenkų partija „Wyzwolenie" visuotiniame savo susivažiavime nutarė dar griežčiau būti opozicijoje dabartinei vyriausybei. Atmetė naujos konstitucijos projektą.

— Lvovo studentų sumišimai del Devintinio procesijos ir streikas pasibaigė po antro vietos vyskupų laiško, kurs jaunuomenę kvietė nurimti.

— Iš Lodzės pranešama, kad tenai bedarbių skaičius kasdien auga. Darbas fabrikuose eina taip pat labai silpnai. Pav. 42-ose manufaktūros fabrikuose, kur yra 62,000 darbininkų, savaitėje dirbama tik 3 dienos.

— Europos socialistų vadai su belgu Vandervelde, vokiečiu Loebe priešaky birželio 17 d. atvyko Varšuvon. Jie čia nori būti lenkų socialistų svečiais. Kadangi Varšuvos socialistai yra suskilę į socialistus seimo šalininkus ir į socialistus Pilsudskio šalininkus, tai šie paskutinieji prieš Europos socialistų atvažiavimą Varšuvon demonstravo ir mato tame atvažiavime Europos socialistų kišimąsi į Lenkijos vidaus reikalus.

Tautinių mažumų klausimu.

Pereitą sekmadienį Anglijos ministerių pirmininkas Mac Donaldas įdėjo laikraštyje „Sundney Times" griežtą straipsnį apie tautines mažumas, reikalaudamas taikos sutarčių revizijos (peržiūrėjimo), kuriose, kaip žinome, tautinės mažumes visai nepaimtos domėn, o jeigu apie jas ten šis tas ir pasakyta, tai iki šiol nepakenčiamai jų padėčiai pagerinti nieko nepadaryta.

Tame straipsnyje Mac Donaldas priskiria Alzacijos ir Lotaringijos (šios dvi provincijos po Didžiojo karo iš vokiečių parėjo prancūzų rankosna) gyventojus prie Prancūzijos tautinių mažumų. Tas ypač nepatiko prancūzams, bet nemažesnį pakėlė triukšmą ir lenkų spauda bijodama, kad naujoji Anglijos vyriausybė nesiimtų kartu su vokiečiais griežtesnių priemonių tautinių mažumų teisėms apsaugoti.

Bet vienų ir antrų išgąstis pasirodė par ankstyva. Tuojau kitą dieną buvo paskelbta, kad tas dabartinio Anglijos premiero straipsnis buvo parašytas porą mėnesių prieš jį paskelbimas šiuo metu pasirodė esąs nepageidaujamas. Taip būna visuomet kol: neturi valdžios rankose, tai daug žada, bet paėmęs ją į rankas greit pamato, kad pažadai sunku įgyvendinti.

Iš Paryžiaus.

Paryžiuje šių metų birželio 2 d. žurnalo „Journée Parisienne" redaktoriaus p. Nosel Mojofiso rūpesniu įvyko pirmas organizacinis Lietuvos žydų, kilusių iš Vilniaus ir Suvalkų kraštų, susirinkimas, kuriame dalyvavo ir p. Apolinaras Vaicekėnas (vilnietis), lietuvių darbininkų draugijos Paryžiuje išdininkas. Susirinkimą atidarė p. Mojofisas ir paaiškino, kad naujai tveriama organizacija rūpinsis švietimu ir kultūrinimu savo narių, jų gerbūviu. Kiti kalbėtojai ragino palaikyti ryšius su Lietuva ir eiti ranka rankon su lietuviais Pavyžiuje, kas duos gero sugyvenimo pavyzdį ir ten, kur tenka lietuviams, su žydais susidurti. Galima tikėtis, kad ateity lietuvių žydų organizacija turės nemažą pasisekimą; jau į pirmą susirinkimą atsilankė daugiau šimto žmonių: buvo jaunų vyrų, moterų ir pagyvenusių.

Laikinos valdybos pirmininku išrinkta atvykęs iš N. Lietuvos p. Surdutavičius.

Kraujas Moroke liejasi.

Telegramos praneša, kad šiomis dienomis prancūzų okupuotame Maroko krašte, tos šalies gyventojai rifkabilai sukilo prieš okupantus prancūzus ir jau įvyko keletas svarbesnių susirėmimų. Prancūzų karo ministerija praneša, kad iki šiol susirėmimuose su sukilėliais yra užmuštą prancūzų 81 ir sužeistų 38. Kovose prancūzai vartoja visas ginklų rūšis, ypač veikla orlaiviai.

Iš tų pranešimų matyti, kad ugnimi kardu pavergtas ir okupuotas Maroko karaštas iki šiol dar nenori pasiduoti ir prie kiekvienos progos mėgina numesti prancūzų okupacijos jungą. Be abėjo, prancūzai turėdami, savo pusėj ištobulintą karo techniką, paplukdys kraujuose sukilėlius, norinčius iškovoti laisvę, bet vis tik tie sukilimai rodo, kad pradeda atjausti okupacijos jungą ir Afrikos gyventojai, kurie, reikia tikėti, vėliau ar ankščiau išsivaduos ir svetimųjų jungo ir durtuvais paremtos kultūros.

Griežtai kalba.

Pereitą sekmadienį Lodzėje buvo sukviestas bebekų mitingas, kur jų vadas Sławek'as griežtoje kalboje pasisakė, kad bebekai kovosią visu pirma, su socijalistais, kurie ypatingai yra priešingi naujos konstitucijos priėmimai. Dabartinius lenkų socijalistų vadus Sławek'as pavadino priešvalstybiniais.

Tuo pat laiku Varšuvoje vieši II internacionalo vadai ir žymiausi pasaulio socialistai, kaip Vandervelde, Lobe ir kiti, kurie lenku socialistų tam tikslui sušauktame kongrese griežtai pasmerkė diktatūras iškeldami, kaipo geriausią valdymosi formą — demokratizmą.

Žodžiu iš vienos ir iš kitos pusės kalbama labai griežtai.

Milijoninis deficitas.

Lenkijos prekybos balansas gegužės mėnesį davė virš 45 milijonų zlotų deficito. Ta mėnesį prekių buvo išvežta iš Lenkijos užsieniu už 226,852,000 zl. atvežta už 272,252,000 zlotų.

Mūsų žymūs žmonės.

Lietuvos atstovas Paryžiuje p. Milašius yra žymus poetas. Apie jį mes, lietuviai, mažai žinome, nes jis iki šiol vien prancūziškai. Be to, poetas Milašius yra labai kuklus ir nemėgsta reklamos. Tačiau paskutiniu metu juo labiau ima domėtis svetimieji. Taip belgų katalikų jaunimas savo laikrašty įsidėjo straipsnį apie Milašiaus kūrybą ir prašo poeto leidimo suvaidinti vieną, jo dramų. Žymus prancūzas, važinėdamas po Europą su paskaitomis, padarys po vieną paskaitą apie Milašių Berlyne ir Pragoj. Ir mums jis parūpo. Štai p. Jonas Grinius, pabuvojęs ilgesnį laiką Prancūzijoje, parašė disertaciją: „Milašius poetas". Teko patirti, kad poetas Milašius žadąs rašyti ir lietuvių kalba.

Adutiškio bažnyčioje neramu.

Kaip pranešama, Adutiškio bažnyčioje vėl kartojasi susirėmimai tarp nuskriaustų lietuvių gyventojų ir saujelės lenkų. Toks susirėmimas įvyko ir pereitą sekmadienį. Arčiau ir tiksliau to susirėmimo dar nežinome, bet pabrėžiame, kad visokie nesusipratimai Adutiškio parapijoje prasidėjo, atvykus ten kun. Bazevičiui. Vis tik teko patirti, kad pastarasis paskutiniu metu pradėjo vaidinti ten netinkamą ir labai negražią rolę. Pirma jis kurstė lenkus, o dabar pradėjo kurstyti lietuvius. Paruošus dirvą, patsai iš Adutiškio išvažiuoja, tuo pačiu nusiplaudamas rankas. Mes perspėjame lietuvius adutiškiečius nepasiduoti tokiai įtakai ir visuomet atminti, kad šiokiu ar tokiu būdu norima tik pakenkti lietuvių reikalams.

Dar iš Suvalkų padangės.

Ne taip senai vilniškė lenkų spauda paleido žinią, kad Vaitakiemio sodžiuje buvo sučiupti 7 „šauliai", kad įvyko „pasišaudymas" su policija, kad čia turima reikalo su plačiai apgalvotu diversinių bandų veikimu. Iš tikrųjų visikas tai grynas prasimanymas. Mums teko sužinoti, kad naktį iš 29 į 30 gegužės dieną pas Vaitakiemio Gudelevičių buvo susirinkę Seivų dvaro „osadninkai", kurie smagiai besilinksmindami pradėjo savo tarpe peštynes; įsikišo policija, karšto kraujo „osadninkai" nelabai greitai jai pasidavė. Iš čia lenkų spauda supynė labai įdomią, bet kartu ir biaurią istoriją apie diversines bandas, dvarų ir valdžios įstaigų deginimą. Ir kuriam galui tarp nesąžiningai kvailina savo skaitytojus lenkų spauda — sunku įspėti akių. Juk ne lenkui tokiais prasimanymais, neapdumsi, o savąjį skaitytoją reikėtų daugiau gerbti...

Iš musų praeities.

Didžiojo karo metų 1915 m. birželio 14 d. mirė Vilniuje a. a. **kun. Juozas Ambraziejus.** Tai buvo įžymus lietuvių veikėjas, didelis tėvynės-Lietuvos mylėtojas, daug del jos nukentėjusis. Jis pirmas pradėjo žadinti lietuvybę Vilniuje ir apie jojo darbus daug įdomaus pasakoja senesnė Vilniaus lietuvių karta. Jis leido pirmąjį mūsų pusėje mėnesinį laikraštį „Lietuvos Bitininką", vėliau dvisavaitinį „Šviesos" laikraštį, išleido „Žodyną" ir keletą knygelių. Vilniaus lietuviai iškilmingai nulydėjo į Rasų kapines savo pirmąjį žadintoją birželio 17 d.

Bažnytinių giesmių reikalu.

Mūsų šviesesnioji visuomenė šiandieną stropiai seka švietimo darbą ir kiek tik išgalės leidžia, lopo spragas toje srityje. Deja, tų spragų per daug! Yra dalykų visai nejudintų, tiesiog užmirštų. Va, kad ir bažnytinės giesmės. Kas šiandieną apie jas kalba, kas jomis rūpinas?..

Tuo tarpu giesmė kaip bažnytiniame taip ir tautiniame gyvenime turi didelės reikšmės.

Giesmė bažnyčios gyvenime dalykas būtinas. Kuo virstų mūsų pamaldos, jei jos nebūtų pąįvairintos giesmėmis?

Jos taptų nuobodžios, šaltos, ne judintų širdies jausmų, taptų negyvos. No senų senovės visos tautos, visos be išimties religijos, net stabmeldžiai giesmę turėjo pagarboje ir giesmė įvairino religines apeigas. Sename Įstatyme, pavyzdžiui, prie pamaldų prigulėjo ne tik aukojimas, bet ir giesmės himnai, muzika. Karalius Dovydas įsteigė giesmininkų kuopą ir įvedė pamaldosna muziką. Jis pats rašė psalmes, giesmes, kur apgiedama sielos džiaugsmai, dėkingumas Augščiausiajam už suteiktas malones ar sielos liūdėsiai ir skausmai, kad siela pamylėjusi nuodėmę atsiskyrė nuo savo Įkūrėjo. Tas Senojo Įstatymo giesmes paveldėjo Katalikų Bažnyčia, jų melodijas perdirbo, patobulino, sutvarkė ir įpynė bažnytinėsna apeigosna. Be apeiginių giesmių, bažnyčioje nuo seniausių laikų buvo ir yra giesmės, apgiedančios Jėzaus Kristaus, Svienčiausios Motinos, Šventųjų gyvenimą arba Dievą su Jo dieviškomis ypatybėmis, budinančiomis žmogaus sielą prie prakilnių minčių, prie Dievo ir artimo meilės.

Mūsų tautos gyvenime giesmė buvo nuliūdusių ramintoja. Bažnyčia ir giesmė buvo vienintelė suvargusio lietuvio sielos paguoda ir atspara. Ir liejos giesme širdies jausmai tvirtais melodingais balsais, nuo jų žvangėjo Lietuvos bažnyčios, skatindamos prie kantrybės ir šviesesnio rytojaus. Ar giedojo „Šv. Dieve", „Pulkim ant kelių", ar kitas giesmes, giedojo sutartinai, giedojo visa bažnyčia: vyrai, moters, jaunimas. Todel ir giesmė buvo tada galinga, jaudinanti ir graži. Prieš karą, būdavo, kad užgiedos einantieji kryžiaus kelius Kalvarijoje kauniškiai — net miškas atgyja, kitokiais tonais suūžia.

Didingos šventos giesmės sutraukdavo gudų, lenkų minias, kurie pametę savo vadus ir prisišliję prie lietuvių, išsižioję, klausydavo ir kartais nieko nesuprasdami, sekdavo.

Ar neteko maloniam skaitytojui dalyvauti Vilniaus lietuvių procesijoje keliaujančioje į kalvariją? Paplūsta gatvės užsikemša vartai ir namų langai su dome ir pasigerėjimu klausančiųjų gražios sutartinės ma'dininkų giesmės. Domisi ir klausosi visi be skirtumo pažiūrų, tikėjimo.

Nepriklausomoje Lietuvoje giedota daug ir mylėta buvo šventa giesmė. Šventavakariais, gavėnios ar advento vakarais sodžius skambėjo giesmėmis, kryžiaus dienose, gegužinėse pamaldose visas sodžius dalyvaudavo maldose ir giesmėse.

Pakasynosna nereikėdavo prašyti iš kitų sodžių giesmininkų — apseidavo su savais, nes kiekvienas mokėjo ir noriai giedojo. Tas pats ten ir dabar tebėra.

Mūsų Vilniaus krašte kur kas blogiau yra. Mes čia kaimynaudami su kitataučiais pametėme bažnytinių giesmių skonį, užmiršome jų grožį, nutolome nuo jų šiandieną ne tik kad nėra mūsų bažnyčiose gerai išlavintų chorų, bet ji viso nėra atsidėjusių giesmę pamėgusių giedotojų. Ateis koks ketvirtas mergaičių ir vienas kitas diedukas ir zirzina rožančių; procesijoje irgi ne perdaug dalyvauja giesmininkų, visi kiti tyli.

Tokios smagios, savo turiniu ir melodija gražios giesmes, kaip „Pulkim ant kelių", „Šv. Dieve", „Dievas mūsų gelbėtojas" ir joms panašios kaskart eina silpnyn — kame priežastis? Jų yra daugybė. Pirmučiausia, stoka ir didelė stoka gerų, išsilavinimų, ypač mėgėjų vargonininkų. Jaunimo niekas nemokina ir nesikatina prie giesmės. Pamylėti giesmė— reikia ją pirma suprasti, apie jos reikšmę, niekas niekur nė žodelio nepasako.

Mūsų mokyklos giesmėmis ne labai domisi: mažai ar suvis nemokina. Kita vertus, dauguma mūsų vaikų priversta mokytis valdiškose mokyklose, kur giesmės ir vardas nekinamas. Jei vaikas iš mažens prie giesmės nėra pratinamas ir užaugęs jos nemėgs, prie jos širdies nelenks. Ir taip vieni negieda del tinginio, kiti del melodijų nežinojimo, treti giedoti bažnyčioje skaito pažeminimu: jų išmanymu, giesmė bažnytinė—tretiaeilis dalykas ir ja rūpintis turi tretininkai, mergaitės, moters, tik jau ne vyrai ir ne jaunikaičiai; dar kiti negieda del keblumo, kokį sudaro nevienodumas giesmės: kiekviena maldaknygių laida savaip esti perdirbta, kartais nevykusiai pataisyta, arba kupina barbarizmų ir giesmininkai nesusigieda, nesutinka ir galų gale liaunas giedoję.

Kad atgytų bažnytinė giesmė reikia visiems rimtai susirūpinti ir imtis už darbo.

Kunigai iš sakyklų kartas nuo karto turi skelbti jos grožį ir svarbumą bažnyčios ir tautos gyvenime sudaro giesmė. Mokytojai būtinai turi mokinti ir pratinti prie giedojimo vaikus ir jaunimą. Draugijų skyriai už atliekamus bendrus pinigus privalo supirkinėti tinkamus vienodus giesmynėlius (Poteriai ir dažniausia giedamos giesmės. Vilnius) ir skleisti savųjų tarpe ir po apylinkes.

Tada tiktai giesmės atgims ir ims skambėti po mūsų bažnyčias, kaip kad skambėjo seniau ir dabar skamba Nepriklausomoj Lietuvoje.

Karalėlis.

Lietuvių amatininkų paroda. Čia matoma rankdarbių skyrius.

Sodžiaus vakarėliai.

(Balsas iš provincijos).

Retas pas mus šventadienis, kad jei ne viename, tai kitame sodžiuje nebūtų vaidinimo. Vakarėliuosan susirenka daug gražaus jaunimo, kuris kaip per patį vaidinimą taip ir jam pasibaigus, per šokius, žaidimus kas kart geriau užsilaiko, kas kart mažiau matosi įkaušusių, daugiau jaučiasi mandagumo, švelniau elgiasi kaip savųjų, taip ir svečių tarpe. Kitaip tariant jaunimas šviečias ir šviečias. Kitarp ir būti negali. Gana jau tamsumoje skurdėti ir jam atėjo blaivėjimo metas! Daug įtakos daro tokie vieši, bendri pasilinksminimai, vakarėliai. Gaila, kad be „betgi" mūsų sodžiaus jaunimas ir jų rengiami vakarėliai neapseina, yra juose didelių trūkumų.

Kad viename ar kitame vakarėlyje vienas kitas sodžiaus artistas ne taip suvaidina nevykusiai veikiančius asmenis atvaizduoja — nenuostabu — sodžius gi neturi to miestiško vikrumo, judrumo, drąsos užsimojimo, nėra kartais ir laiko mokintis ir repeticijon vaikščioti. Čia ne mėgėjai kalti, bet aplinkybės, kuriose jiems tenka gyventi ir kurių pašalinti tiesiog negalima. Yra gi trūkumų, kurie nuo mūsų paeina, kurie galima būtų lengvai pašalinti. Sodžiaus artistams daug žalos daro *savimeilystė*, egoizmas. Kas tai yra? Yra tai perdidelis savęs vertinimas, daug apie save manymas — puikybė:

— „Aš tik moku gerai vaidinti, be manęs to ar kito dalyko nesugebės atlikti". Regis, čia nieko blogo, visi turime stieptis prie mokslo, skiepyti savyje šviesą ir tautinį susipratimą. Todėl ne tai peiktina, kad tu daug moki, daug supranti, bet kad, save aukštindamas (kar tais nič nieko nesuprasdamas), žemini mažiau už tave, kaip tau išrodo, mokančius, menkiau už tave apsirėdžiusius, skurdžiau už tave gyvenančius. Kitas ir daug moka, daug išmano, turtingas, vienok ką nors suvaidinti, ar sklandžiai pakalbėti negali. Čia priguli nuo įgimtų žmogaus gabumų.

Rengiamas pavyzdžiui vakarėlis paminėti kurioms svarbioms tautos sukaktuvėms, kad ir 25 m. sukaktuvės nuo spaudos atgavimo. Tokios mūsų tautai

Baisybės Meksikoje.

Meksika yra didelė šalis, keturius kartus didesnė už Prancūziją ir Vokietiją. Yra tai graži kalnuota šalis su šiltu oru, kurioje visuomet žaliuoja medžiai, žolės ir rodosi, kad ten viešpatauja amžinas pavasaris. Gyventojų ten priskaitoma apie 16 milijonų. Baltieji europiečiai, ispanų ainiai, sudaro tik vieną milijoną; indijonų, t. y. vietinių, skaičius siekia iki 8 mil.; kiti gi yra visokių rasių žmonių mišinys. Bemaž visi gyventojai yra katalikai; tik porą šimtų tūkstančių yra nekatalikų: protestantų, socialistų, masonų ir kitų.

Gražią Meksikos šalį puošia daug labai gražių bažnyčių. Meksikos sostinė taip pat vadinasi *Meksika* — turi 600 tūkstančių gyventojų. To miesto katedra yra taip graži, kad gali stovėti šalia gražiausių pasaulio šventyklų. Katalikų daugumas yra aukštos doros, didžio pasišventimo; savitarpinė meksikiečių meilė, širdinga jų užuojauta nelaimėj, didis vaišingumas svetimiems yra taip nuoširdūs, kaip ir jų pamaldumas; pamaldžių čia yra visų luomų žmonių: ir turtuolių ir beturčių.

1519 m. Meksiką nukariavo Ispanija. Per tris šimtus metų Meksika buvo mylimiausia Ispanijos provincija. Nė vienoj savo provincijoj ispanai nepadėjo tiek pastangų kultūrai pakelti, dailei ir mokslui išplatinti, kiek Meksikoj; gal nė viena šalis nė vienai savo kolonijai tiek gera nėra padariusi, kiek Ispanija Meksikai. Jei dabar meksikiečiai stovi šalia kitų kultūriškų tautų, tai tik del katalikiškos kultūros, kurią ten įvedė ispanai. Prieš 400 metų Meksikoj gyveno *actekų* tauta, kuri kultūroj gan aukšto laipsnio buvo pasiekusi, bet jų religija buvo labai žiauri: actekai kasmet aukodavo savo dievaičiams apie 100 tūkstančių žmonių. Žiaurius actekus katalikų kunigai su laiku atverte į krikščionis, suminkštino jų žiaurumą ir paskleidė krikščioniškąją kultūrą. Bažnyčia pristeigė Meksikoj daugybę mokyklų, kuriose misijonieriai mokė vaikus skaityti ir rašyti. Pirmas Meksikos arkivyskupas Zumarraga statė indijonams prieglaudas, mokyklas ir išleido nemaža knygų indijonams šviesti. Arkivyskupas prašo Ispanijos karalių, kad indijonų vaikinams ir merginoms būtų įsteigta gimnazija, arba kolegija. 1553 m. misijonieriai įsteigė Meksikoj pirmąją Amerikoj universitetą. XVIII amž. buvo įsteigta daugybė mokyklų, kuriomis rūpinosi labiausiai misijonieriai, tų mokyklų liekanų yra Meksikoj ir dabar gan žymus skaičius. Ir bažnyčių ir mokyklų trobesiai rodo kultūrą tų, kurie tas bažnyčias ir tuos trobesius statė, kurie nupiešė ir padarė jų pagražinimus. Meksikoj yra tokių gražių statybos paminklų, kad jais galėtų pasipuošti ir gražieji Europos miestai. Jie buvo pastatyti vietinių indijonų; vadovaujant misijonieriams. Bažnyčia rūpinosi ne tik švietimą išplatinti vietos gyventojų tarpe, bet stengės ir jų teises apginti. Kadangi buvo tokių biznierių ir išnaudotojų, kurie panorėjo indijonus paversti vergais, vietinė kunigija ir misijonieriai 1537 m. išgavo iš popiežiaus Pauliaus III raštą, kuriuo griežtai buvo smerkiama išnaudotojų sauvalybė. Kai Jungtinėse Amerikos Valstybėse protestantų apgyvendintose indijonai jau baigia išmirti, tai Meksikoj Bažnyčios dėka jie sudaro 80% visų gyventojų.

Taip tatai katalikai kėlė švietimą Meksikoj ir rūpinosi tikrąja kultūra; bet laisvamaniai ir masonai, paėmę Ispanijoj į savo rankas valdžią, pradėjo spausti Meksikos gyventojus, varžyti jų prekybą, išnaudoti ir čiulpti juos. Meksikiečių šidyse kilo vis didesnė neapykanta ispanams; žiaurios kovos tęsės ilgą laiką. Pagaliau Meksika išsivadavo iš Ispanijos ir tapo savarankiška.

Ta meksikiečių neapykanta pasinaudojo laisvamaniai; jie sukėlė meksikiečius prieš kunigus ir vyskupus, nes Meksikos aukštesnioji ir žemesnioji kunigija buvo ispanai. Tiesa, žmonės gerai mokėjo atskirti, kas jų priešas, o kas palankus jiems, bet visgi atsirado ir vietinių gyventojų tarpe, kurie įtikėjo šmeižtams. Masonai, pastvėrę į savo rankas valdžią, pradėjo aršiausią kovą su katalikais. Kas tik buvo katalikiška, paskelbta nedora ir smerktina; prasidėjo skaitlingos ir žiaurios revoliucijos, per kurias labiausiai nukentėdavo tikyba. Išvaikyta dvasiškija negalėjo suorganizuoti žmonių. Tuotarpu socialistai, pagrobę Bažnyčios turtus ir keldami revoliucijas, sugebėjo įtraukti į savo draugijas gerokų skaičių gyventojų, nes tie dar nebuvo supratę vylingųjų laisvamanių šūkių. Pagaliaus Meksika po žiaurių visokio plauko prezidentų susilaukė Calleso (Kaleso) įstatymų, kurie išgriovė katalikiškąją bažnytinę organizaciją ir savo žiaurumu pralenkė visus ligšiolinius valdžios parėdymus, bet podraug ir atvėrė žmonėms akis, kas yra tariamieji jų globėjai priešaky su Kalesu. Kas gi pav. vienas yra Kalesas tas juodasis caras, paniūręs budelis ir Kristaus, kaip pats giriasi, asmeninis priešas? Vienas vokiečių profesorius tvirtina, kad Kaleso tėvas buvęs žydas, o motina indijonė. Buvo paprastas liaudies mokytojas, kurį žmonės jėga pašalino del jo žiauraus elgesio su vaikais. Visokiomis suktybėmis ir spekuliacijomis įgijo jis didelius turtus ir pagalios tapo gubernatorium, o 1924 m. Meksikos prezidentu. Dabar Kalesas suvi su žiaurumu ėmė persekioti katalikus.

Apsimetęs dideliu patriotu, Kalesas paskelbė, kad visi svetimtaučiai kunigai ir vienuoliai turi apleisti Meksiką, tuotarpu svetimšalius pastorius, kurių buvo palyginti daug daugiau, paliko visiškoj ramybėj. Nuo pat pradžios su savo sėbrais socialistais Kalesas stengės išnaikinti katalikiškas mokyklas, nors pats auklėjo savo dukteris vienuolių mokykloje. Katalikiškieji laikraščiai tapo uždaryti, o spaustuvės išardytos. Iš kunigų pareikalauta, kad visi vestų. Kunigams griežtai atsisakius, buvo jie ištremti, ar pasodinti kalėjiman. Prasidėjo Bažnyčios persekioji-

svarbios sukaktuvės paminėti reikalinga organizuoto darbo. Kas sodžiuje organizuos? — Jaunimas, jis pats turi susiburti ir kas kuo gali, prisidėti prie bendro darbo. Kad vakarėlis būtų įvairus, turtingas—maža suvaidinti vienas veikalėlis, paskui pašokti, pažaisti. To dar negana. Programa kiek galima turi būti plati: šaly vaidinimo, turi būti paskaitos, dainos, manologai, eilės. Deja, kaip tik to mūsų vakarėliams trūksta. Kodėl? Kliudo pavienių asmenų savimeilystė, egoizmas. — „Jei tas ar kitas vaidins, sakys, dainuos — aš nedalyvauju". Savimeilis vengia ir bijo, kad tas kitas už jį geriau nesuvaidintų. Fe, negražu, tai didelė kvailybė! Suprask, jaunime, organizuoti koks nors paminėjimes ar paprastas vakarėlis—visų bendras reikalas ir visi iš vieno, kaip bitutės korį liedamos ar midutį korin pildamos, turime veikti. Gal kitas ir mažiau supranta, jei tik nori ir trokšta dalyvauti — lai dalyvauja ir nors kiek prisideda pie bendro veikimo. Nemelius statant kartais ir mažas daiktelis reikalingas, taip ir tautiniame darbe. Tik visi iš vieno, bendromis jėgomis veikdami pasieksime tikslą.

Va, ką sako mūsų poetas A. Jakštas:

Vienas žodis — ne šneka.
Vienas vyras — ne talka,
Kai du stos
Visados
Daugiau padarys.

Virpa.

— Iš Klaipėdos išplaukė du laivai gaudyti gintaro; Klaipėdos pakraščio gintaras vienas geriausių.

— Rusų kolonistų skundą Tautų Sąjungos Taryba atidėjo be diskusijų.

— Komunistų partijos narių skaičius pačioje Rusijoje sumažėjo ligi 10 nuošimčių.

— Hamburge įvyko susirėmimai vokiečių komunistų su policija; yra daug sužeistų.

— Bulgarijoje banditai apiplėšė traukinį ir pačtą, užmušti vienas žandaras ir pačto palydovas; banditai pasislėpė.

— Egipte pradėjo siausti maras; jau mirė daug žmonių.

— Japonijoje išsiveržė ugniakalnis Comagatahe; sunaikinti du kaimai; ugnies ir dūmų stulpas siekė apie dvi mylias.

Vasara.

Oi, gražios linksmos
vasaros dienos...
Oi, ramios šiltos
vasaros naktys...
Kur tik krūmelis,
paukšteliai čiulba;
kur tik darželis,
mergelės gieda.
Žalios pievelės
visur žaliuoja,
jaunos mergelės
sōduos dainuoja.
Ir piemenėliai
karveles gano,
ir artojėliai
žemelę aria.
Viskas atgijo,
viskas sujudo,
skubiai į darbą
visi sukruto.

J. KUZMINAS.

Merguželei.

Merguželė tu jaunoji,
Širdį mano kam vilioji?
Kam vilioji, nenustoji,
Žodelius savo kartoji?

Kad myli mane iš seno
ir daboji manęs vieno?
Kito niekad neturėsi,
Mane vieną tik mylėsi?

Tai netiesa, merguželė,
tai netiesa, tu jaunoji!
Tu jau kitą pasdabojai,
O mane tiktai viliojai!

Kam vilioji mane jauną
balto svieto bernužėlį?
Kam vilioji, nenustoji,
Žodelius savo kartoji?...

J. KUZMINAS.

Sveikatos kampelis.

Apie odos ligą — rožę.

Rožės liga yra nuo labai senai žmonėms žinoma. Ir šiandien apie ją, ypač sodžiuj, daug gali išgirsti įvairių kalbų, daugiausia niekų, kaip tam ar kitam „pamačijo" užkalbėjimas, o tas vėl susirgo rože nuo išgąsčio. Žmonių nusimanymu, daktarai, girdi, rožės nepripažįsta ir nemoką jos gydyti. Todel mūsų žmogus, susirgęs šia liga, kreipiasi greičiausiai pas užkalbinėtoją ar kitokį apgaviką. Tat gal pravartu bus čia tarti keletą žodžių apie tai, kaip gi iš tikrųjų yra su rože, kas tai per liga.

Rožės liga yra tai *aštrus ir skaudus su karščiu odos (skuroş) uždegimas.* Priežastimi to uždegimo yra paprasta akimi nematomi mažyčiai gyvūnėliai, bakterijos, ligos daigai. Tie gyvūnėliai turi sau ir atskirą vardą, būtent: *streptokokai.* Tie streptokokai įsiskverbia žmogaus kūnan, sukelia uždegimą ir tokiu būdu atsiranda rožės liga. Ištirta, kad *ligos daigai, streptokokai, pro sveiką odą negali įlįsti kūnan.* Bet užtenka mažiausio odos įdrėskimo, sužeidimo, nubruožimo — ir jau streptokokai pro sužeistą odą prasiskverbia kūnan. Patekę kūnan tie gyvūnėliai pradeda smarkiai veistis ir po poros dienų toje vietoje atsiranda jau rožė. Taigi, kaip matome, rožė atsiranda visai ne nuo išgąsčio, kaip daugumas mūsų žmonių mano. Gal nėra pasauly tokio žmogus, kurs nebūtų nė karto nusigandęs, o rože tuo tarpu retas teserga.

Ligos pradžioje dažnai sukrečia šaltis, retkarčiais ligonis nusivemia. *Susirgusi odos vieta, dažniausiai veidas, patinsta, skaisčiai parausta, paviršius blizga, kraštai ryškiai apibrėžti nuo sveikos odos.* Prie to prisideda skaudėjimas, ūmai *visame kūne atsiranda karštis.* Odą palytėjus skauda tik ten, kur yra raudonumas. Rožės raudonumas yra ne tamsus, bet skaistus. Tinimas ir raudonumas nestovi vietoj, bet slenka vis tolyk, gali kartais pereiti per pusę kūno. Yra pv. *rožė slankūnė,* kuri prasidėjus, sakysime kad ir nuo kurios veido vietos, apeina visą galvą, nuslenka ant kaklo, krūtinės, pečių, gali nusileisti ant rankų ar kojų. Taip kad pirmykštėje vietoje liga jau pasibaigė, o ant kojų ar rankų tik prasideda. Yra dar *pūslėtoji rožė,* kuri pasireiškia tuo, kad odoje atsiranda didesnės ar mažesnės pūslės su šviesiu ar rausvu skystimu viduje. Pūslėse neretai atsiranda pūlių. Kitą kartą sutinimo vieta yra kieta, dalis odos apmiršta, Turime tada reikalo su *rožės gangrena,* kuri dažniausiai pasitaiko ant akių blakstienų (vokų).

Rožė atsiranda dažniausiai ant veido (nosis, rečiau skruostų, ausų). Gali ji prasidėti ir nuo rankų ar kojų arba bent nuo kurios kitos vietos. Nuo veido ligai nesunku pereiti į smagenis. Tada ji ligonį į kapus nuvaro.

Ligonio liežuvis dažnai gleivėmis aptrauktas, baltas, seilės tirštos. Viduriai irgi pagenda: dažniausiai kieti, bet gali atsirasti ir skystavimas.

Liga laikosi paprastai 4 — 5 dienas, paskui savaime praeda nykti, taip kad lengvoji rožė pereina negydyta. Sunkioji rožė tęsiasi 15 — 18 dienų. Reik tada kreiptis prie gydytojo. Pasibaigus rožei toj vietoj gali atsirasti votis. Ypač pavojinga rožė yra kūdikiams: retai kuris išeina gyvas iš jos nagų.

Yra tai apkrečiama liga. Galima sirgti ja kelis kart gyvenime. Geriausia, žinoma, nesirgti nė karto. Tam tikslui reikia visokios žaizdos, nudrėskimai, odos sužalojimai švariai užlaikyti: nuplauti tuojau vandeniu, patepti *jodina,* aprišti. Švariai užlaikykite nagus.

Kas del rožės gydymo, tai reikia jodu (iš vaistinės) plačia juosta (apie 1½ skers piršto) patepti aplink židinį sveiką odą, tikslu sulaikyti ligą nuo žengimo toliau. Patį gi židinį storai patepti porą kartų per para ichtyolo tepalu (*Ung. Ichtyoli 10%*) ir aprišti. Sunkesniais atsitikimais kreiptis prie gydytojo. Šiandien nuo jos yra *skiepai.* Skiepų įleidžiama po odą, arti ligos užimtos vietos. Negaišti laiko su visokiais burtininkais, užkalbinėtojais ir kitokiais apgavikais. Rožės daigai, gyvūnėliai nebijo šnabždėjimo, bet bijo stiprių vaistų, kurie juos užmuša ir tuo pačiu ligą sustabdo.

P. K — vičius.

— Meksikoje prasidėjo tarybos tarp prezidento Gilio ir Apaštalų Sosto atstovo. Greit busią atidarytos Meksikos bažnyčios. Kaip matome nugalėti Katalikų Bažnyčią nepasisekė. Kiek teko katalikams iškentėti Meksikoje, mūsų skaitytojai ras šio numerio atkarpoje.

mas, kokio anot kardinolo Gasparri istorija dar nėra mačiusi net pirmaisiais krikščionybės amžiais. Štai faktų pluokštelės, prirodančių 20 amžiaus „pažangiųjų" kultūrą.

Tototlano miestely pastvertas vikaras Sabas nenorįs pasakyti, kur gyvena jo klebonas. Generolo paliepimu kareiviai riša kunigą prie bažnyčios stulpo ir taip kabantį išlaiko tris dienas, badydami kardais, degindami papades, pagalios sušaudo jį. Gi visiems žinoma mirtis tėvo Pro, jėzuito, kurs persirėdęs teikė tikintiems sakramentus; pagautas su savo broliu ir dviem pasauliniais buvo be jokio teismo nužudytas. Ir moterys rodo nepaprastą drąsumą ir pasišventimą. Marija Keres nebijo eiti prišaky visų moterų ir paleisti iš kalėjimo nekaltuosius katalikus. Pastvėrę budeliai žudo ją pjaustydami pirštus ir rankas, kol ji numirė.

Turėdamas rusų bolševikų rojaus pavyzdžius, Kales stengiasi užnuodyti naująją kartą, prašalindamas iš mokyklų tikybą ir įvesdamas į mokyklas bedieviškus vadovėlius, kuriuose giriami didžiausi pasaulio bedieviai, kaip Leninas, Marksas, Anatol France ir kiti. Išleistame katekizme, štai kaip pašiepiama katalikų malda:

„Sveikas buk socializme! malonės pilnas, brolybė yra su tavimi, galingas tu esi tarp prispaustųjų ir gausus bus tavo iščius vaisius — mokslas. Šventoji laisvės pastanga žmonijos motina, neapleisk mūsų dabar ir išsiliuosavimo valandoje. (The Counnrveal 1928 m. IV.4)".

Masonai ir socialistai Meksikoje paskelbė žūtbūtinę katalikybei kovą; kova gi yra ir bus jiems sunki, nes Meksikos bažnyčiā prieš 1926 metus turėjo 8 arkivyskupijas, 33 vyskupijas, kunigų buvo 4300, vienuolių apie 4000, 29 dvasines seminarijas, 20 kolegijų, vidurinių mokyklų 157, liaudies mokyklų 1350, bažnyčių apie 10 tūkstančių, prieglaudų 191. Su tokia tas galinga katalikiškąja organizacija Kales stojo į kovą ir reikia pripažinti, kad per dvejus metus jis daug padarė: visoj Meksikoj uždraustos viešos pamaldos, vyskupai ir kunigai išvaikyti arba slapstosi miškuose ir požemiuose. Pagal valdiškos statistikos tiktai nuo 1927 metas nužudyta 50 kunigų ir 4500 tikinčiųjų, kitą tiek, o gal ir daugiau, išvežtą į nesveikasias salas arba mirė nuo ligų kalėjimuose.

Meksikoj, kaip ir Rusijoj, daug išžudyta katalikų, suvaržyta katalikiškasis gyvenimas ir manyta, kad Meksikoj Bažnyčiai bus galas; tačiau Kales ir jo sėbrai apsiriko. Savo persekiojimais, nežmoniškais kankinimais ir neteisingais įstatymais jis išjudino katalikų mases iš apsnūdimo; katalikai pradėjo slaptai organizuotis ir viešai reikšti savo prisirišimą prie tikybos ir dvasiškijos. Minios žmonių renkasi į bažnyčias ir patys vieni meldžiasi, skelbia pamokslus ir vienas kitą stiprina dvasia; atsiranda didvyriškų pasauliečių, kurie remia kunigus ir padeda jiems slaptai teikti sakramentus. Šit virš minėtasis tėvas Pro kasdien įvairiose vietose dalija apie 300 Komunijos šv., o kitą kartą net daugiau tūkstanties, padeda kitiems visuomeniniame darbe, lanko ligonis ir, laiko mišias šv.; reikia žinoti, kad jį visur sekiojo Kaleso šnipai ir agentai. Ne tik vyrai, moters, bet ir vaikai drąsiai priešinasi budeliams. Kada vienoj mokyklој įsiveržę kareiviai atėmė iš vaikų kryželius ir, išbarstę ant grindų, pareikalavo juos sumindžioti, tai nė vienas vaikas to nepadarė. Jau kareiviai buvo bebandą kankinti vaikus, kaip jų mokytoja, norėdama apginti vaikučius, šoko į vidurį salės ir pradėjo šaukti: „Tegyvuoja Kristus-Karalius". Tada karininkas iš revolverio nušovė mokytoją. Netoli Meksikos sostinės ant aukšto kalno katalikai buvo pastatę gražią Kristaus stovyklą. Ši dūrė bedieviams akis ir jie pasiryžo ją susprogdinti. Kaip tik kareiviai pradėjo savo darbą, pasipylė ant jų akmenys; dairosi—mato tris mažus berniukus, kurie drąsiai gynė Kristaus stovylą. Kraugeriai sušaudė vaikučius, stovylą susprogdino dinamitu ir pasotindami savo kerštą sudegino ir mažių didvyrių kūnelius.

Net nekatalikų laikraščiai paduoda žinias apie 5 jaunuolius, kurie buvo įtarti, kad priguléjo prie Šv. Panelės draugijos. To užteko; visi buvo užmušti be teismo: vienam nuplėšta oda nuo galvos, kitam išrauta nagai, o pirmininkui išrauta liežuvis, nes kitus ragino prie ištvermės. Plačiai pagarsėjo nukankinimas vieno jaunikaičio vardu Bonillas, kurį didįjį penktadienį 1927 metais 12 valandą budeliai prikalė prie kryžiaus, o 3 val. nukryžiuotąjį sušaudė. Tie faktai Meksikoj, kaip ir kitur, parodo, kad galima užmušti kūnas, galima išgriauti bažnyčias, sunaikinti hierarchiją, uždaryti mokyklas, bet negalima išrauti iš dorų žmonių širdies Kristaus meilės ir prisirišimo prie tikėjimo.

Mes esame tikri, kad visi Kalesai ir Gyliai ir visi jų sėbrai žlugs ir užs itarnaus sau tikrai prakeikimą. Bet, kas nuostabu yra, kad viešoji žmonių nuomonė apie Meksikos įvykius tyli. Tiktai šv. Tėvas ir katalikai nuolat protestuoja prieš Meksikos žiaurumus, o kiti beeik visi tyli. Nė viena valdžia, nepanorėjo nors draugiškai kreipti domę į netikusius Kaleso parėdymus. Tautų Sąjunga, nepanorėjo net ir svarstyti Šveicarijos vyskupų pranešimo apie persekiojimus Meksikoje. Panašiai elgiasi žmogaus teisėms ginti Lyga. Gal visi atsimenam, kaip prieš porą metų buvo visi sujudinti ir pasipiktinę aštriu Amerikos dviejų anarchistų pasmerkimu; buvo begalės demonstracijų, protestų, grasinimų ir tt., tartum, turėjo žlugti pasaulio humanitariniai idealai, tuotarpu barbariškas kruvinas katalikybės ir krikščionybės persekiojimas Meksikoj ir Rusijoj, kur žūsta tūkstančiai ir milijonai, nesukėlia ir neiššaukia valstybių net užuojautos. Taigi XX amžiuje mokama tiktai peikti senieji amžiai, o kas daroma dabar vardan „pažangos" ir „šviesos", nors tai būtų žiauriausi ir begėdiški kankinimai nutylima ir net dažnai norima pateisinti ir pagirti.

Y.

ŪKIO SKYRIUS.

Mūsų ūkininkų klaidos.

Šiemet taip atsitiko, kad įvairiais reikalais man teko apvažiuoti ištisai Švenčionių ir Vilniaus Trakų apskritis. Bevažinėjant kas dieną teko susidurti su ūkininkais ir matyti, kaip pas mus ūkininkai atlieka svarbiausius ūkio darbus. Taigi ką bevažinėdamas pamačiau, tai čia ir noriu aprašyti.

Kituose kraštuose ūkininkai daro viską, kad tik padidinus savo javų derlių ir iš ūkio daugiau naudos turėjus. Pas mus kaip tik atvirkščiai. Mūsų ūkininkai daro visa, kad tik javai nustotų augę ir kad kuo greičiausia priėjus prie galutino bankroto. Ir tai visi be išimties, net laikraščių skaitytojai, išskyrus tiktai vieną—kitą iš jaunesniųjų. Šiuos pastaruosius galima tačiau ant pirštų suskaityti.

Žemė dirbama pas mus pačiu paprasčiausiu būdu. Rugienos, į kurias paprastai sėjama vasarojus, stovi dažniausia neartos ligi pavasario. Apie vasarojienas jau negali būti ir kalbos. Todel dirvose pas mus pilna visokių piktžolių, per kurias net javų nesimato.

Tiesa, kai kurie ūkininkai kartą išaria rugienas iš rudens, bet taip, kad tas arimas labai maža naudos duoda. Tie ūkininkai taip daro: rugiena naudojasi kaipo ganykla ligi vėlyvo rudens ir tiktai prieš žiemą, dažniausia prieš pat šalčius, rugienas išaria ir palieka per žiemą vagose. Tas arimas ilgai stovi neakėtas pavasarį ir tiktai prieš pat sėjimą javų išakėja ir vėl suaria. Kai kurie ūkininkai neva del laiko stokos aria stačiai neakėtą dirvą.

Panašiai elgiantis gero derliaus niekuomet negalima laukti, nes dirva apsiteršia piktžolėmis ir pavasarį labai išdžiósta.

Jau tūkstantį kartų mūsų laikšaščiuose buvo rašyta, kad javus nuo lauko nuvalius dirvoje palieka daugybė piktžolių grūdų, kurie anksčiau ar vėliau juk turi sudygti. Sudygę — stelbia javus ir žymiai sumažina jų derlių. Todel, norint turėti geresnį javų derlių, reikia būtinai išnaikinti piktžolės. Norint išnaikinti piktžolės, *reikia jos pirma sudaiginti.* Sudygusias piktžoles jau lengva sunaikinti; ypač kai jos randasi ne javuose. Tai lengviausia atsiekti tada, kai rugienas iš rudens du kartu suariame: rugius nuvalius negiliai ir paskui prieš žiemą — giliai. Mat, kuomet rugius nuvalę išariame rugienas negiliai ir paskui išakėjame tai tuomi pagreitiname piktžolių sėklų dygimą, kurių eibės būna dirvos paviršiuje. Kuomet piktžolės sudygsta, tai gilesniu arimu prieš žiemą jas galutinai sunaikiname.

Panašiu būdu dirbant dirvą, susinaikina daugybė piktžolių, bet ne visos. Bet jei dirva nuolat bus taip dirbama, tai už vienų — kitų metų nepaliks mūsų laukuose nė vienos piktžolės.

Jeigu rugienos ariama prieš žiemą tiktai vieną kartą, tai tokiu arimu piktžolių naikinimo atžvilgiu nieko neatsiekiame. Nes apardami prieš žiemą rugienas tiktai pridengiame piktžolių grūdus žemėmis, bet jų nesunaikiname. Piktžolių grūdai gali ilgai pragulėti žemėje ir nenustoja savo daigumo. Paskui pavasarį, kuomet tokią dirvą vėl išariame, tai piktžolių grūdai išsiverčia į viršų, sudygsta ir stelbia javus. Taigi, pas mus kaip tik taip ir atsitinka.

Atėjus pavasariui ūkininkai varto (aria) dirvą be jokio susimylėjimo du ir net tris kartus ligi javų sėjai, manydami, kad tas jų darbas labai daug naudos atneš. Dėja, pavasario arimas lengvose mūsų dirvose yra stačiai žalingas, nes greit išdžiovina ir taip sausas mūsų dirvas ir per tai javai sunkiai dygsta del drėgmės stokos, o sudygę dar silpniau auga. Kiekvienas geras ūkininkas, jei nori iš savo ūkio daugiau naudos turėti, privalo atatinkamai dirvą įdirbti iš rudens, o pavasarį visas pastangas dėti, kad tik sulaikius dirvoje drėgnumą. Ardami dirvą pavasarį drėgnumo nesulaikysime, bet atvirkščiai: greičiau dirvą išdžiovinsime. Jei ūkininkai nenori greitu laiku eiti su krepšiais, tai privalo mesti iš galvos senuosius papročius ir laikytis taisyklės: *iš rudens daugiau vartoti plūgą, o pavasarį vietoj plūgo vartoti valkes, akėčius ir drapaką.*

Todel, vasarojui dirva iš rudens būtinai reikia du kartu suarti: pirmą kartą negiliai, o antrą kartą — giliau. Panašiai elgiantis daug piktžolių sunaikinsime ir pačią dirvą žymiai pagerinsime. Suarus dirvą iš rudens du kartu, pavasarį mums paliks tiktai daboti, kad kaip galima ilgiau užlaikius dirvoje susirinkusį per žiemą drėgnumą.

Drėgnumas dirvoje geriausia užsilaiko tada, kai žemės paviršius pūrus. Todel anksti pavasarį, kaip tik žemė ant tiek pradžiūsta, kad arkliai neklimpsta i prie akėčių nesivelia, suartą iš rudens dirvą tuojau išvalkiojame akėčiomis. Jei kas turi, tai pirmiausia tokion dirvon galima būtų leisti valkės, o akėčiomis išvalkioti būtų galima vėliau, kai dirva geriau pradžiūsta. Dažniausia panašiai iš rudens prirengtą dirvą pavasarį arti nereikia, užtenka išvalkuoti sunkesnėmis akėčiomis arba drapaku ir galima sėti vasarojus. Tiktai labai kietose molinėse žemėse gali kartais būti neprošalį ir pavasarį išarti. Tokiuose atsitikimuose dirvą suaria prieš pat javų sėjimą ir sėja javus.

Kuomet ūkininkams prirodinėji, kad jie nevykusiai elgiasi patidėdami dirvos arimą pavasariui, tai aprastai atsako, kad rudenį neturį laiko. Bet man labai neaišku, kur gi tas laikas dingsta rudenį? Juk suvalius javus ir šieną, pasėjus rugius, ūkininkai labai gražaus turi laiko. Nemoka tiktai jo sunaudoti.

Pirmiausia, kiekvienas beveik ūkininkas iš principo neapleidžia nė vieno turgaus, nors neturi jokio reikalo rinkoje. O tai juk nemaža atime laiko. Todel šis nevykusis paprotys taip pat reikėtų mesti ir laikytis taisyklės: *„pirma pareigos, o paskui smagumas"*.

Be to, nusivalę javus ūkininkai tuojau skubina juos kulti, kad pasipinigavus. Tuo būdu sugaišina daug brangaus laiko ir žemę nesuspėja kaip reikia įdirbti, anksti iškulia ir už pusdykį parduoda javus, kurie iš rudens beveik visuomet neturi kainos.

Eikime dabar toliau. Pas mus dar ligi šioliai vartojama įrankiai, kurie jau visur sudėti muziejuose, kaip antai: medinė žagrė, medinės akėčios ir t. t. Kad tokiais įrankiais negalima gerai įdirbti žemės, tai negali būti dviejų nuomonių. Ypač tokie įrankiai nieko negali padaryti kietesnei ir apleistai žemei. Koliai panašiais įrankiais ūkininkai dirbs pas mus žemę, toliai negalima tikėtis žmoniško įdirbimo, na žinoma, ir derliaus.

Tačiau iš to dar neišeina, kad ūkininkai turi pradėti savo ūkį gerinti nuo to, kad nusipirks iššyk visus naujausius ūkio įrankius. Ne. Tai iškarto per daug apsunkintų ūkį didelėmis išlaidomis ir gali priversti prie katastrofos. Kol kas mes turime stengtis pagerinti savo ūkio stovį ne pinigais, bet daugiau darbo įdėjus. Kuomet mūsų darbas išduos vaisius, kuomet daugiau pinigų turėsime, tai tada pamažu susitaisysime ir naujausius ūkio įrankius. Reikia neužmiršti, kad staigių permainų ir didelių apsunkinimų ūkis nemėgsta, ypatingai dabartiniais nenormaliais laikais.

Todel, atidėdami brangesniųjų ūkio įrankių įsigijimą tolesniam laikui, tuo tarpu kiekvienas ūkininkas turi įsigyti du svarbiausiu ūkio įrankiu, būtent: gerą *plūgą* ir *akėčias.* Kitus ūkio įrankius, kaip antai: drapaką, kultivatorių, pievoms akėti akėčias ūkininkai gali pasiskolinti iš skolinamųjų stočių. Kur tokių stočių nėra, tai jos gali atsirasti, bet tik tada, jei patys ūkininkai parodys noro tais įrankiais naudotis. Supirkinėti ūkio įrankius, ir tai gana brangius, tik tam, kad jie rūdytų, nėra jokios prasmės ir niekas tuo neužsiminės.

Toliau, visur pas mus viešpatauja dar vienas nevykęs parotys, būtent: labai sekliai žemę įdirba. Tiek Švenčionių, tiek Vilniaus Trakų apskrityje ūkininkai aria, kaip susitarę, daugiausia 2—3 colių gilumo. Tai yra ne arimas, bet kurmio knisimas. Ir tik stebėtis reikia, kad pas mus javai dar šiaip taip auga. Jei negiliai būtų ariama tenai, kur dirbamasis dirvos sluoksnis negilus, tai dar galima būtų pateisinti. Bet kur tau! Negiliai aria ir tenai, kur dirbamasis žemės sluoksnis gana storas ir kur žemė palyginti gana derlinga. Tokie ūkininkai žymiai galėtų padidinti derlių tiktai gilesniu žemės įdirbimu.

Pavyzdžiui, man nemaža tenka važinėti Kaniavos valsčiuje. Nors žemė įdirbama labai blogai, bet žieminiai javai čia labai gerai šiemet išrodo, daug geresni, negu kitur salietruoti. Tiktai vietomis menki. Pasirodo, kad rugiai pasėti po lubino. Kur rugiams tręšta mėšlu ir net dirbtinėmis mineralų trąšomis, ten rugiai daug menkesni. Kodel taip yra? Suprantamas dalykas, jei ūkininkas išdirba žemę labai negiliai, tai ir gyvulių mėšlas stebūklų negali parodyti. Gi lubinas giliai leidžia savo šaknis, todel savo šaknimis jis giliau supūrina žemę tiems augalams, kurie po jų sėjami. Po lubino žieminiai javai geriau įsišaknija, lengviau peržiemuoja, lengviau sau susiranda maisto ir todel kur kas geriau auga, negu po gyvulių mėšlo, bet negiliai įdirbtoje žemėje.

Todel mūsų ūkininkai būtinai turi žemę giliau įdirbti, nes be to negalima tikėtis gero javų derliaus. Kol žemė bus kaip kurmio knisama visiškai paviršiumi, toliai nei mėšlas, nei pirktinės trąšos nieko nepadės.

Čia nurodžiau tiktai kelias klaidas, kurias mūsų ūkininkai daro kiekviename žingsnyje. Bet tai dar ne viskas. Kitą kartą pakalbėsime apie kitas, ne mažesnes klaidas.

Ag.

Lietuvių darželis.

Bezas-alyvos medis randasi beveik kiekvienos lietuvaitės daržely. Jis nereikalauja didelės priežiūros: iš pavasario išpurinti žemę aplink šaknis, kad lengviau oras prieitų pie jų, duoti trąšios žemės ar supuvusio mėšlo, nupiaustyti išdžiūvusias, aplaužytas šakneles ir iškarpyti senus sudžiūvusius, nužydėjusius žiedus. Tai reikia padaryti anksti pavasarį, štai ir visa priežiūra to gražaus, kvepiančiais žiedais medelio.

Kas nežino *Dievmedžio*, savo švelniais smulkučiais, kai voratinklis, lapeliais, kuris puošia kiekvienos lietuvės darželį. Šis medelis taip pat daug neprašo iš mūsų, tik pavasarį žemę apie šaknis pakelti, rtuputį supuvusių trąšų ir visai vasarai bus dėkingas augdamas didelis ir vis gražiai žaluodamas.

Auskaras-paliokas, jo gražūs karpyti lapeliai ir balzganai raudoni, kaip širdelės žiedeliai, kabo paeiliui ant ilgų stiebų.

Auskaras to pat nori susilaukti iš darželio šeimininkės kaip ir dievmedis. Auskaro šaknys greit prigyja. Kaitriomis dienomis auskarą reikia palieti vakarais, kartu su kitais žolynais. Jei jį pasodinsime pavėsyje, tai jis vėliau pražys ir ilgiau žydės.

Jurginiai veisiasi gumbais. Dideli apskriti jurginio žiedai riogso ant ilgų stiebų, iš stiebo augančių. Stiebas kartais esti kuo ne sieksnio ilgumo. Kaip pavasario, taip ir rudens šalnų, jurginai labai bijosi ir žūsta ištikus pirmajai šalnai. Atsikėlę rytą, jei tik buvo šalna, vietoj puikių ir tvirtų jurginių, pamatysime, pajuodusius ir nulepusius krūmus. Išgelbėti negalima, o palieka tik nupiauti stiebas paliekant jo nuo žemės bent $^{1}/_{4}$ arš. ir sulaukus giedrios dienos iškasti iš žemės gumbas, išdžiovinti ir padėti sausoj nešaltoj vietoj. Pavasarį, kas nori, kad jurginiai anksti pražystų daug vargo turi. Dideli puodai su įsodintais kelmais daug vietos užima gryčioj ir biaurina jos vidaus išvaizdą, gi patys gumbai dažniausia supūrina sunkioj žemej. Pamėginkime kitaip jurginius sodinti. Paimkime lentgalį iš jo šonų ir galų prikalkime 2 — 3 veršk. augštumo lenteles, tokiu būdu pasidarys skrinutė. Papilkime ant dugno smėlio o ant jo drėgnų pilavinų-pjūvėnų, į kurią įkaskime ligi pusės jurginių gumbus. Jei krūmas perdidelis, perskirkime, jei kur susižeidė gumbas, tai užpilkime grustu angliu, kad nesupūtų. Skrinutę su jurginiais ant virvelių pakabinkime gryčios palubėje, nes jurginiai labai mėgsta šilimą, ir dabokime, kad pjūvėnos būtų vis drėgnos, bet ne peršlapios. Praėjus 2 — 3 savaitėms pasirodys diegai; tada skrinutė reikia arčiau šviesos pakabinti, nes be šviesos diegai labai išsitęsia. Kai diegai turės bent 2 veršku, tada atlaužkime nuo gumbo didžiuosius diegus ir įsodinę į vazonus, laikykime šiltoj vietoj. Kai visai šalnų nebus, sodinkime jurginius į darželį. Tuo būdu turėsime dviejų rūšių jurginių: iš gumbų išaugs mums dideli augšti krūmai, apščiai žydintieji atlaužtieji diegai, kad ir neužaugs dideli, bet už tai turės daug žiedų, o jurginiai juo žemesni, juo graženi. Jeigu norime išauginti jurginį labai augštą, tai išleidus diegus, reikia vieną stipriausį diegą palikti, kitus gi nugnybti. Tada iš jo išsaugs labai augštas jurginis, bet žiedaineperdaug turtingas. Sodinant į darželį nepamirškime apačioj gumbų duoti perpuvusio mėšlo jurginiui, nes nuo šviežio mėšlo veisiasi įvairūs gyvuliai, kurie tankiausia įsiveisę ir į jurginio gumbus.

Lelijų turime daug rūšių: Juozapienės, kurios žiemuoja darželyje pridengtos šakomis, pavasarį apkasinėtos ir gavusios trąšų, gausiai žydi. Lelijos visos mėgsta purią nepersausą žemę. Panašiai reikia elgtis ir su visomis kitomis lelijų rūšimis.

Su tulpėmis taip pat elgkimės kaip ir su lelijomis.

Pinavijos — pivonijos taip pat žiemos metu darželyje kenčia, pridengtos šakomis. Jos šaknų liesti negalime, nes sujudinta jau nežydi. Jeigu norime ją persodinti, tai iškasti su visomis žemėmis aplink šaknis ir atsargiai pernešti į kitą vietą. Tai daroma rudenyje, joms peržydėjus. Pinavijoms geriausia tinka, pūrus juodžemis, gerai įtręštas perpuvusiu mėšlu. Sodinti reikia saulėtoje vietoje, bet neperdaug aukštai. Pinavija veisiasi šaknimis: iškaskime pavasarį seną krūmą, perskirkime į kelias dalis ir pasadinkime prirengtoje vietoje. Bet nereikia tikėtis, kad pinavija žydės pirmais metais; nepaliestos šaknys naujoj vietoj ir tik antrais metais — trečiais metais pradės žydėti. Jei tik pinavijų neliesime, tai jos žydės ilgus metus, kol pasens. Tada vėl persodinsime.

Kad nepasilikus darželyje be žydinčių pinavijų, galime ir taip daryti: atsargiai atkaskime iš vienos krūmo pusės žemę ir atskirkime nuo jo 2 — 3 šakneles kartu su lapais ir pasodinkime naujoj vietoj. Senasis krūmas, jei tik nepajudintas, tai žydi kaip žydėjęs.

Darželio draugai ir priešai.

Didžiausis žolynų — priešas tai įvairios piktžolės, kurios neraunamos užima loveles ir perauga net pačius žolynus. Dažniausiai apžiūrėti darželį ir radus tokią naikintoją, be pasigailėjimo traukti už čiuprynos laukan. Ištrauktos nemeskime daržėlin, nes ji vėl kur prisišlėjus prigis, o antra — užšiukšlintas darželis negražiai atrodo; juo darželis švaresnis, juo malonesnį daro įspūdį.

Kitas priešas — tai pats oras; peršlapia negerai ir per sausa blogai. Jei darželis žemoj vietoj, nuo didelio dregnumo gelbsti prakasti ravelius nubėgimui vandens, o jei per sausa, tai vienas būdas, būtent palieti žolynus iš ryto ir vakaro. Vieną kart liejant, tai tik vakarais. Kad neišbėgtų vanduo iš lovelių, reikia jų pakraščius paaugštinti žemėmis. Kokiu vandeniu laistyti, tai jau žinome, neperšaltu šiltu vandeniu. Jei augšti žolynai, pririškime prie lazdelių, kad vėjas jų nenulaužtų.

Trečias priešas — tai gyvi sutvėrimai. Bet ne visi kenkia: daug yra tokių, kurie mums padeda apsaugoti darželį nuo jo priešių. Kenksmingi darželiui *šliūžai*, jie naikina žolynus.

Sliekai purina žemę, už tai ant jų nepykime. Nors ir kurmis žemę purina, bet ačiū jam, kai išvers kalną dykosios

žemės, nėr kur ją deda, tad vykime į laukan iš darželio.

Žali mažyčiai vabalėliai naikina žolynus užpuolę, tad jiems padarę arbatą iš rūkomosios tabokos apipurškime. Jie pražūs. Skruzdės taip pat darželio priešai.

Nemėgstame mes rupužės, varome ją sutikę, tuo tarpu ji mūsų didžiausia draugė: ji naikina visus gyvuosius darželio priešus k. t. šliūžus, kirminus, vabalus, vikšrus ir t.t. Tad nevarykime jos iš darželio, bet dar daugiau jų prisitelkim pagalbon.

Darželis ir dora.

Lietuvaitė, pamylėjusi darželį, nenupuls doroje, nes darželyj esančios gėlės jai nuolat kalbės. Rūta įtikins, kad šis gyvenimas tik laikinas ir kad laukia mūsų amžinas, gyvas gyvenimas. Lelija vis skaistybę primins. Gvaizdikas — ženklas tvirtybės. Našlaičių žiedai lyg ir akis žiūrėdami kalbės jai: „neušmiršk vargstančiųjų". Ir taip kiekviena gėlutė kalbėdama, sulaikys mūsų lietuvę-sesutę nuo viso, kas gali kenkti jos doros garbei. Darželis dar lavina grožės jausmą. Kur kitur, jei ne darželio įrengime mūsų lietuvės gali parodyti savo kilnesnį nusimanimą? ne tik suderinime spalvų, sutaikyme žolynų, išrinkime lovelių išvaizdos, bet visu tomi daduoda didelės reikšmės ir pačiai tautai. Kodėl iki šioliai viena garbingiausiųjų žolynų užsiliko rūta? Kadangi jau žiloje senovėje, lietuvės tiesiog garbino ją, todel ir šiandien uždainavę tikrą lietuvišką dainą būtinai paminime rūtą?! Tad kas gyvas, renkime po savo bakūžių langais darželius, kad mūsų senelių gražūs papročiai nepražūtų.

(Pabaiga).

Marytė.

Vištos.

(Pabaiga.)

Geriausia vakare prieš lempos ar žvakės šviesą. Kiaušiniai, kuriuose matosi aiškiai lyg voras su ilgomis kojomis, tai plonos užmazgos gyslelės; lengvai pakreipus kiaušinį šonan, sujuda ir šis juodas taškas; šiuos tik ir palikti kaipo tikrus. Jeigu būtų juodas taškas ir užmazga nejudėtų, tai reikštų, kad užmazga negyva. Visi kiaušiniai šviesūs, aiškiai permatomi lyginai ir tie, kurie bus visai tamsūs, reika atimti. Šviesiuosius kiaušinius galima suvartoti valgiui, tik negalima parduoti, o tamsiuosius, kaipo pagedusius, belieka tik išmesti. Patikrinimas rikia atlikti būtinai, nes sugedę ar neužvaisinti kiaušiniai, kurie vėliau sugenda, užšaldo geruosius kiaušianus. Jei iš karto sodinama perėti keliolika vištų, tai atėmus netikusius kiaušinius, galima patalpinti po mažesniu vištų skaičium, po laisvomis perėklėmis, arba padėti kitus kiaušinius, kad imtųs prerėti iš pradžių, jei ne, kad greičiau mestų perėti ir tuomi imtų dėti. Atpratinti reikia taip: sukalti iš pagaliukų keturkampį narvelį (klėtką), taip kad ir narvelio apačia būtų pagaliukais išklota, paliekant tarpelius. Ir štai, perėklė višta, įdėta į tokį retą narvelį, kuris pakabintas augščiau nuo žemės ant šniūrelio; ilgai sėdėdama nesušildys vargšė net gūštos, kurioje sėdės, kadangi iš apačios pereis vėjas ir šiaip po dviejų dienų tikrai atsižadės perėti. Šis būdas tikras ir tinkamiausis atpratinti perėti vištą, negu kurie kiti t. y. maudymas, plukdymas vandeny, pririšimas trumpai už kojos, ar apsukimas 9 kart apie stalo koją ir pririšimas ir taip daugelis kitų barbariškų, zababoniškų būdų.

Jei kiaušiniai neperseni ir tinkamai višta sėdės, tai į 20 — 21 dieną per 24 valandas turi visi viščiukai išsiristi iš kiaušinių. Senesni kiaušiniai prasikala vėliau ir būk tai iš jaunų vištaičių kiaušinių viščiukai esą silpnesni. Laike viščiukų kalimosi ir ritimosi iš kiaušinių **nereikia dažnai žiūrėti po višta**, nes šiluma ir ramybė tada labai reikalinga, dažnas vištos kilnojimas atšaldo prasikalusius mažučius ir už tai ima vargiai riedėti iš kiaušinių. Be to, kiekvieno žiūrėjimo višta nuolat taisydamosi užspaudžia naujai išsiritusį viščiuką. Pajutus ciksint, reikia atsargiai kilstelt višta, pakišant ranką po gurkliu, pamačius kiek yra prasikalusiu ir kaip riedėti seksis, palikti 10—20 valandų laiko, po ko pusiau kilsterėjus vištą viršuj nurodytu būdu, išmesti kiautus, jei pati višta to nepadarė, išimti viščiukus iš tarpų kiaušinių, kuriuos sukelti ant suglaustų prasikalusių kiaušinių ir vėl lengvai duoti tuptis vištai. Nuo pirmos pertraukos panašus tikrinimas reikia daryti laike riedėjimo kas 3—5 valandos, kol visi neišsiris, po to nukelti višta visai nuo gūštos, sudėti į šiltą rūbą viščiukus iš lizdo, išmesti lukšto trupinius, šiek tiek pakelti šiaudus, jei galima, į gūštą įdėti porą saujų prastų plunksnų. Pirmąją vištą įsodinti į gūštą, duodant stipriausį viščiuką, kad greičiau ramiai atsituptų, vėliau atsargiai pakeliant vištos sparnus, pasparnėsna suleisti viščiukus, nes po višta geriausia išsimiega, negu kur kitur ir greičiau sustiprėja. Šiaip laikyti mažučius apie 30 valandų, nieko neduodant lesti, kol jų viduriai išsivalys. Dar kartą į dieną paleisti ant grindų, o tuo laiku išvalyti lizdą, apverčiant plunksnas ar šiaudus, kad būtų sausi ir švarūs. Jeigu po 24—30 valandų viščiukai dar išrodo sunkūs, nevikrūs ir nelinksmi, tai reikia ir ilgiau laikyti po višta, kol nepralinksmės ir nesuvikrės. Tuo tarpu reikia padaryti lizdas visai žemai, tai yra ant plačio dugno—lentos, apskritai išpiautos, padedant šiaudų ir vidurį padaryti mažas įdubimas. Paskui visus viščiukus jau gerai išsimiegojusius ir vikrius sudėti į sietą ir aprūkyti tų lukštų dūmais, iš kurių jie išsirito, ir pasodinti vištą su visa šeimyna į naują guštą.

Vištine ar kambarys, kuriame jau viščiukus pratinome vaikščioti ir kur antrą guštą padarėme, turi būti šiltesnis; negu kur višta perėjo. Aprūkimas viščiukų levendromis ar rozmarinu apsaugo juos nuo įvairių ligų.

Kuo išsiritusius viščiukus lesinti?

Išsimiegoję naujoj gūštoj viščiukai pasijutę lengvučiais, nes suvirškino ką turėjo viduriuose, tad patys ima ieškoti maisto. Čia šeimininkė iš anksto turėjo pasirūpinti ir pamerkti šiltam vandeny ar saldžiam piene, tik nepradėjusiam rūgti, miežinių kruopų, nes sausos ir kietos kenktų mažučiams, kurias reikia papilti ant lentelės, arčiau vištos snapo, kuri lesdama prišauks ir tuo būdu išmokys lesti viščiukus. Prieš viščiukų lesinimą reikia pačią vištą gerai prilesinti, išmetus iš lizdo viščiukus pridengti kuo nors ar pratinti tuo tarpu bėginėti, lesti. Gera višta nelesa mažučių maisto, o tik juos peni ir sulesa tik likučius. Gerti padėti negilioj blėkinėj švaraus vandenėlio ar drungno saldaus pieno. Vėliau po 3—5 d. galima duoti ir rugštaus pieno. Kiaušinis kietai virtas kenkia viščiukams, tinka jis primaišytas į kruopas; galima įmaišyti ir varškės. Panašus maistas tinka iki 7 dienų.

Jei lauke šilta tai viščiukai laikomi šiltoj, bet vėdinamoj troboj 4—5 dienas, vėliau jau reikia pratinti prie lauko oro. Iš pradžių trumpam laikui, bet dažnai išleidžiant, o paskui jei vis šilta ir sausa, gali vaikštinėti ir visą dieną. Iš vakaro reikia ankščiau uždaryti apie 4—5 val. po pietų, nes mažučiai nori miego, o iš ryto iš leisti apie 10 val., kol gerai nekaitins saulutė. Mažiems viščiukams esant lauke reikia pridaboti, kad neįkliūtų į tankią žolę, iš kurios kai kada neįveikia išlipti arba, kad nebūtų, pavojaus, vištą pririšti aiškioj vietoj. Tada ir viščiukai toli nenubėgs.

Po savaitės lesinimo kruopomis damaišant retkarčiais kiaušinio ar varškės, jau būtinai reikia dadėti kokios nors žolės, būtent: svodumų laiškų krapų, dobiliukų lapelių, salotų, buroko lapų jaunų ir visa tai kiekvieną kartą smulkiai sukapoti ir maišyti pusiau su kruopomis.

Iki dviejų sąvaičių viščiukus lesinti be skaičiaus, t. y. kada tik panori, prašo, arba, taip sakant, kuo dažniausia, kas 2—3 val. o po dviejų savaičių galima pradėti kas kart rečiau, nes vaikščiodami po lauką renka vabaliukus, randa žolių sėklelių, na ir višta jau išmókina išsikapstyti kirmėlių sliekų. Po mėnesio laiko į maisto mišinį galima dadėti minkštai virtų trupintų bulvių, tik nedaugiau kaip pusę viso maisto, ankščiau labai nenaudinga. Maistą ne vandeniu vilginti, geriausia maslionkomis nuo pieno, kas labai daug daduoda stiprumo viščiukams ir jie tada greit auga. Kitam mėnesiui maistas susideda iš įvairesnių dalių būtent: miežinių miltų dedasi tiek, kiek įvairios žolės, krapų ir svogumų nedaug, virtų bulvių kita pusė kaip miltų ir žolių kartu; visa tai užpilti kuo nors iš virš minėtų skyščių ir sumaišius sukrėsti į lovelius. Nedaryti daug maisto, kad likusį iškapstytų arba surūgtų. Kiekvienam lesinimui darosi šviežias maistas, nes surūgęs labai kenkia viščiukų sveikatai. Kiekvienas viščiukas sulesa mažne $^1/_2$ saujos maišyto.

Po dviejų mėnesių reikia duoti kartą į dieną po saują miežių, o iš ryto ir vakare maišyto maisto.

Vištų lesinimas.

Dideles vištos, kurios deda vasaros metu arba ir nededa, reikia uždariusias laikyti, kad nepradėt „lietis", t. y. prilesusios įvairių kirmėlaičių, sliekų, ima tukti.

Vasarą vištoms maistas turi būti neperriebus, mažai dedasi miltų o daugiau žolės, būtent: burokų lapų, jaunų dobiliukų, kopūstų lapų, žliugių, balandų ir dilgelių, kas labai maistinga ir įtakinga vištų dėslumui, ir vietoj vaisių įmaišyti kartas nuo karto svogūno laiškų ir krapų. Visa tai užpilti viršui minėtais skystimais, jei jų šeimininkė turi, je nėra, tai vandens truputį sudrėkinimai maisto ir sudėti visar liekanas iš virtuvės, lesinti virtas vasarą tokiu maistu tik du kartu į dieną, duodant liuosai pasivaikčioti po lauką 5—6 val, kad galėtų pasirinkti sau reikalingų dalių. Jei ir tokį maistą gaudomos pradės tukti, tai tokiam atsitikime trumpesniam laikui leisti liuosai vaikščioti arba tiesiog uždaryti ir vieną kartą į dieną duoti lesti, arba geriausia du kartų, tik po mažiau maisto t. y. visą saują maisto į dieną skirti į dvi dalis; rytui ir vakarui. Rudenį, kada pilnos dirvos ir keliai pribarstyti grūdų, visai neduoti maisto, nė vištoms, nė viščiukams.

Žiemos metu paprasčiausiu vištų lesalu yra įvairūs pelai (tik ne grikiniai ir miežiniai) užšutinti karštu vandeniu, uždengiant dugnu. Džiovintos su sėklomis dilgėlės, smulkiai kapotos, sušutintos ir įmaišytos į maistą labai gerai veikia į vištų dėslumą.

Dilgėles reikia rinkti rišant į pundelius, kada iš jų sėklos dar nebyra ir išdžiovinus sudėti patogion vieton, kad labai nesudulkėtų. Tegul kiekviena šeimininkė nenumeta šalin nėr vieno kiaušinio kiauto, o sudžiovinus ir sutrynus sudeda į maistą, nes tai yra gatava medžiaga naujam kiaušinio kiautui.

Žiemą vištų maistas šiaip išrodo: į šutintus pelus įdėti šutintų bulvių ir minkštai išvirtų ir smulkiai sukapotų burokų, antrą tiek kiek pelų, užbarstyti sėlenomis ar miežiniais miltais po vieną saują keturioms vištoms. Beto paprastai vištoms tenka visokios virtuvės liekanos, kas sudrėkina maisto mišinį. Reikia visuomet kreipti domė, kad bulvės, burokai ir kiti maistai būtų smulkiai sukapoti. Žiemą vištas lesiname tris kartus į dieną, maždaug kiekvienai vištai duodame po vieną saują maišyto maisto, be to turi būti visuomet tyras, neužšalęs ir nešaltas vanduo mainomas kasdien, smėlis keitimuisi mainomas kas savaitę ir sutrintos anglies skrinutėje. Kad vištos turėtų darbo, o ir vietoj žolės, reikia prie sienos ant virvelės pakabinti kokia $^3/_4$ m. nuo žemės pusiau perpiautą buroką, kas labai geros daro įtakos vištų dėslumą. Neužmirškime kartas nuo karto duoti įvairių pasturlakų, nes iš čia vištos išsirenka sau daug maistingų ir gydančių sėklelių.

M. P.

Klausimai ir atsakymai.

Klausimas. Turiu nemaža žemės sklypelį. Žemė lengva prie smėlio ir žvyriaus ir akmenų nemaža yra. Dirva nearta jau 3 metai. Šiemet norėjau sėti lubino žieminiams rugiams, bet lubino sunku gauti ir tas pats blogas, tai noriu tręšti rugiams vien mineralinėmis trąšomis. Todel prašau gerb. Redakcijos patarti, ar gerai taip bus ir kokių trąšų duoti, kokiu laiku ir kada žemę arti?

Emi K.

Atsakymas. Jei nesėjama lubino, tai dirva turi būti tręšiama gyvulių mėšlu bent kartą į 5 metus. Be to negali būti gero javų derliaus. Išvežtas kartą į 5 metus arba apartas lubinas darys geros įtakos į dirvą tik tada, jei atatinkamai sutvarkytas vaismainis (sėjamaina). Dalykas tame, kad mėšlas ir lubinas bei kiti panašūs augalai suteikia dirvai tai, ko neduoda nė viena mineralinė trąša, būtent — *puvimo.* Tamstos dirva jau 3 metai nearta ir kas žino, kada ji matė mėšlą arba lubiną. Taigi, Tamstą perspėju, kad tokiose sąlygose ir pirktinės trąšos stebūklų neparodys. Jei pirktinės trąšos duodama prie mėšlo arba lubino, tai tada jos kur kas geriau apsimoka.

Tačiau jei į tą dirvą būtinai norite sėti žieminių rugių, tai reikės duoti trejopų trąšų, būtent: azoto, fosforo ir kalio trąšų. Todel kokia 3 — 4 savaites prieš rugių sėjimą išbarstykite 300 — 400 kg. tomamilčių ir tiek pat kainito ir gerai įakėkite arba įdrapakuokite. Toliau, kokia 10 dienų prieš rugių sėjimą išbarstykite kokia 100 kg. azotniako ir taip pat įakėkite. Prieš pat rugių sėjimą azotniako negalima barstyti, nes gali pakenkti diegams. Paduotas viršuj trąšų kiekis beriama į vieną ha. Jei žemė būtų tręšta gyvulių mėšlu arba lubinu, tai trąšų kiekis galima būtų pusiau sumažinti, o kaip kurių, pavyzdžiui azotniako, galima būtų ir visai neduoti.

Kai del žemės įdirbimo, tai reikia žiūrėti, kad dirvoje nebūtų piktžolių ir kad žemės paviršius visuomet būtų pūrus. Jei dirva jau 3 metai nearta, tai reikėjo ją išarti anksčiau. Jei to ligi šioliai nepadarėte, tai reikia atlikti dabar ir tai neatidedant. Toliau, jei lietus žemę suplaks arba pradės želti piktžolės, reikia žemės paviršius draskyti sunkesnėmis akėčiomis arba drapaku. Kiek kartu tai daryti, tai pareis nuo viršuj paduotų aplinkybių. Prieš rugių sėjimą, kokia 3 — 4 savaites, reikia dirva galutinai suarti į lysves (ežios). Rugiai nemėgsta palaidos žemės, todel paskutinis arimas visuomet reikia atlikti geru laiku prieš rugių sėjimą, kad dirva spėtų dar susigulėti. Jei žemė kietesnė, tai tokią užtenka galutinai suarti kokia 2 savaites prieš rugių sėjimą, o jei lengva, tada būtinai reikia suarti 3 — 4 savaites prieš rugių sėjimą.

Kainos Vilniuje.

(1929 m. Vi.18 d.)

Javų, maisto produktų ir kitų dalykų.

Javai.

Rugiai	už 100 kg.	29—31	auks.
Kviečiai	„ „ „	—40	„
Miežiai	„ „ „	30—32	„
Avižos	„ „ „	31—33	„
Grikiai	„ „ „	37—38	„
Žirniai	„ „ „	—	„
Bulvės	„ „ „	13—15	„

Produktai.

Jautiena	už 1 kg.	250—310	sk.
Kiauliena	už 1 kg.	3.00—3.40	sk
Veršiena	„ „	1.80—2.20	„
Lašinių papr.	„ „	4.00—4.50	„
Riebalai (Šmalcas)		4.20—5.00	„
Sviestas nesūd.	„ „	5.50—6.00	„
„ sūdytas	„ „	4.00—5.00	„
Cukrus kąsn.	„ „	1.85—1.90	„
Cukrus sm.	„ „	1.58—1.60	„
Baltoji druska	„ „	32— .34	„
Javų kava	„ „	2.00—3.00	„
Grietinės 1 litr.		1.50—1.80	„
Kiaušinių dešimts		1.20—1.50	„

KORESPONDENCIJOS.

Vilniaus-Trakų apskr.

Dainava, Kaniavos vals. Birželio 2 d. vietinis Šv. Kazimiero Draugijos skyrius, mokytojos p-lės B. Šičkaitės padedamas, surengė vakarą. Vaidinta „Gražioji Magelioną" amerikiečių leidinys, pasakyta priešalkoholinio turinio eilių ir mokyklos vaikų baletas. Vakarėlis padarė gražių įspūdį; artistai labai gerai mokėjo savo roles ir gerai atliko, geriausia vaidino senutė; kostiumai buvo pargabenta iš Vilniaus, scena irgi gražiai įrengta — išmušta tapetais, netaip kaip paprastai kaime būna užklostyta visokiomis paklodėmis. Vakarėlis užbaigta Lietuvos himnu. Nors oras buvo labai blogas, bet žiūrėtojų buvo pilnas kluonas. Nežiūrint didelių išlaidų kostiumams ir scenos įrengimui, skyrius nuostolių neturi. Teko sužinoti, kad Dainavoje nuo 1920 m. nebuvo jokios pramogėlės, jei neskaityti vaikų eglutės, rengiamos kasmet. Tikimės, kad dainaviečiai kartą išsijudinę ir toliau krutės, nes šiuo kartu pasirodė gražiai.

Kerpė.

Vydeniai, Kaniavos vals. Vydenių sodžius yra labai didelis, tik gaila, kad žmonių susipratimas stovi neperaukštai. Tiesa, paskutiniu metu žengiame bent kiek pirmyn. Šiuo metu gauname 7 egzempl. „Vilniaus Rytojaus" ir 4 „Jaun. Draugo" (vis tik tokiam dideliam sodžiui mažai. *Red.)*. Gegužės 30 d. p. Moliui padedant jaunimas suruošė viešą vakarą. Vaidino „Verpėja po kryžiumi".

Jurginio Žiedas.

Švenčionių apskr.

Lazinkos, Tverečiaus vals. Gegužės mėn. 26 d. vietos mokytojai p. Baužytei padedant Šv. Kazimiero Dr-jos skyrius suruošė viešą vakarą. Buvo vaidinta dvi komedijėlės: „Nesipriešink" ir „Kuprotas Oželis". Kluonas, kuriame ėjo vaidinimas nusiseke gerai. Įdomu tas, kad atėjęs vaidiniman iš aplinkinių sodžių gudų jaunimas užsilaikė daug mandagiau, negu visokie šlėktelės.

Naujas Svečias.

Antalėdė, Linkmenų vals. Šiais laikais ypač šiemet mūsų žmoneliams imasi vis sunkiau ir sunkiau gyventi. Nepakeliami mokesčiai kas kart labiau auga. Gyventojai patys nežino, kodel valsčius šiemet uždėjo tokius didelius mokesčius. (Pav., 23—25 zl. už 5—6 dės., bet argi tai jau bus viskas?) Žemės irgi daug kam „pridėjo". (Pav., kas pirma mokėjo už 2—5 dės., tai dabar atėjo mokėti už 6 ir t.p.). Keista. Tarytum pas mus žemės priaugo! Žmonės skundžiasi valsčiuj. Vuitas žadėjo atvykti sodžiun ir ištirti dalyką, bet neatvyko, o liepė šį kartą užmokėti, žadėdamas kitą kartą patikrinti. Žmonės dabar patys nežino kiek kas turi žemės. Nutarė vykti Vilniun ir archyve atrasti planus, kad sužinojus kiek turi žemės.

Šiemet iškirto daug miško ir vieton žmonėms parduoti, daugybę storų šakų sudegino, o tas vietas užsodino naujomis pušaitėmis. Dabar su galvijais nė žingsnio. Leista ganyti tik kai kuriose miško vietose, nors tos vietos visai ganiavai netinkamos. Tačiau baletų reikalaujama ir net po 6 zl. už karvę.

Štai vėl gavome įsakymą, kad namai būtų švariai užlaikomi, „apšeliavoti" (lentomis iš oro apmušti) ir pabaltinti. Išeinamos vietos turi būti sulig „przepisów" ir t. p. Žmonės tą visa ir patys gerai supranta, bet „drabnų nėra". Pas mus tik įsakyta, bet kituose sodžiuose, kaip teko patirti, ir terminas paženklintas: iki 15 birželio. Jei kas to nepadarysiąs 50 zl. pabaudos.

Įsikūręs yra čia Ūkio Ratelis, kuris jau Vaivadijos patvirtintas. Yra šioks toks knygynėlis iš ūkio srities, kuriuo galima naudotis turint noro. Galima jau dabar veikti plačiau, bet tik žinoma, nepavieniems asmenims, o daugumai.

—aš—aš—

Švenčionėliai. Suvaidinus 1928 metais du viešu vakarėliu „Audra Giedroje" antrą „Kerštas", viskas pas mus ėmė migti. Manėme, kad nauji išrinktoji valdyba pradės gyviau veikti? Tiesa, iš pradžių buvo manoma statyti „Genovaitė" net „Vilniaus Rytojuje" buvo paskelbta apie greitu laiku būsimą vakarą, bet viskas aprimo. Vietoj rūpintis skyriaus reikalais, daugiau mat kreipiama domę į visokius „bačevskius". Rodos pirmininkas turėtų palaikyti blaivybę, o nebūti prie to pirmuoju, nes labai tuomi žemina savo ir net viso skyriaus autoritetą, kuo labai yra pasipiktinę nariai.

X. N.

Kukiškė. Kukiškių sodžius stovi prie pat vieškelio, einančio iš Švenčionių į Adutiškį. Nėra tai perdidelis sodžius, tačiau jau 4 metai, turi čia „Ryto" užlaikomą mokyklą. Mokyklą lanko vaikai ir iš aplinkinių sodžių ir vienšėdžių. Šiemet išsistengta iš valsčiau vaikams „Pietūs". Kasdien gauna po stiklinę pieno ir 20 gr. duonos. Mokyklą lanko ir ne lietuvių vaikai, bet lenkų ir gudų. Šie vaikai sudaro didelio keblumo mokytojai: reikalauja mokyti lenkiškai.

Jaunimo čia irgi neperdaugiausia. Laikraštis visai retas dar čia svečias. Nėra taip pat priklausančių prie kokių nors Lietuvių draugijos skyrių, nors į „Kółko Rolnicze" Švenčionyse nemažai yra įsirašusių. Tačiau ir čia jaunimas ima po truputį susiprasti, ir noriai įstotų į kokias nors lietuvių draugijas. Pravartu čia būtų įkurti Ūkio Ratelį ir Šv. Kazimiero D-jos skyrių.

Jurgutis.

Gardino apskr.

Kabeliai. Balandžio 7 d. pas mus buvo surengta Šv. Kazim. Dr-jos vardu vakarėlis. Nors buvo šiokių tokių trūkumų iš policijos pusės, bet vakaras puikiai nusisekė, kas paskatina rengėjus prie paminėjimo 25 metų spaudos atgavimo. Taigi gegužės 12 d. suvaidinta atatinkąs tam paminėjimui veikalas „*Aušros Sūnūs*". Prieš lošimą p. K. Miškinis savo gražioje paskaitoje plačiai ir aiškiai apibūdino uždraudimo ir atgavimo laikų padėtį. Veikalą „Aušros Sūnūs" nors sodžiaus artistai, bet pasidarbavus vietiniam p. vargoninkui A. Ulazui, sulošė gerai.

Svečius.

Ratnyčia, „Vilniaus Rytojuje" Nr. 24 tilpo apie Ratnyčią korespondencija, kurioje p. Jaunutis rašo, kad *daugumas* gyventojų leidžia vaikus valdiškon mokyklon, kas yra netiesa, „Ryto" mokyklą lanko 35 vaikai o valdišką 6 lietuviai, o visi kiti žydai, matyt ir tuos p. Jaunutis skaito, tik ir tie nesudaro daugumos.

Toliau rašo, kad Ratnyčios gyventojai nesupranta knygų ir laikraščių naudingumo. Nežinau iš ko taip sprendžia, tur būt taip rašydamas nori pasirodyt daug suprantąs. Laikraščių ateina ne 2, kaip rašo p. Jaun. bet 6 egz. „Vil. Ryt." ir 1 „Jaun. Draugo", kuriuos šventadieniais skaito visi susirinkę. Knygų turim Šv. Kaz. Dr. skyriuje 150 egz. ir mokyklos knygynėlio 100 egz. Saitytojų yra 46 asmenys, tame skaičiuje: 20 berniukų, 19 merg. 4 vyrai, 2 moteris ir 1 žydė.

Patys skaitytojai tegul sprendžia, kas gali geriau žinoti, ar mokytoja, kuri tvarko knygyną ir mano knygas, ar p. Jaunutis gyvenąs 12 kilometrų (?*Red.)* nuo Ratnyčios

M.

Red. pastaba. Ir mums iš kitur toko patirti, kad p. Jaunučio korespondencijoje ne viskas atatinka tikrenybę. Atsiprašome, ir ateity būsime atsargesni.

Trumpos žinios.

— Vatikano ir Prusų konkordatas jau priimtas ir pasirašytas. Sudaroma dvi naujos arkivyskupijos Breslave ir Paderborne. Steigiama naujos katalikų vyskupijos Berlyne, Achene ir Pilėje. Vyskupus skiria popiežius. Valstybė katalikų reikalams palaikyti kasmet vieton 1.400,000 markių duoda 2.800,000 markių. Mokyklų konkordatas nemini. Prusų vyriausybę sudaro daugumoje protestantai ir socialistai.

— Islandijos pirmas atstovas prie Vatikano paskirta. Juo bus Karolis Bewley. Anglijos atstovas prie Šv. Sosto jau apie tai pranešė popiežiui.

— Rumunijoje vyriausybė rimtai ima už karčio komunistus ir uždaro profesines sąjungas, kurios yra komunistų įtakoje. Uždaryta 14 profesinių sąjungų.

— Italijoje valdininkų ir šiaip jau valstybės darbininkų yra daugiau pusės miliono. Jų algos kasmet siekia penkių ir pusės miliardo lirų.

— Rusijos ir Kinijos santykiai blogėja. Jau kiniečiai atšaukė savo atstovą iš Maskvos. Dabar rusai peržengę Sibiro sieną ir įsiveržę į Kinijos šalį Mongoliją ties Chailaru. Abiejų pusių kariuomenės ten traukiamos.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Lietuvos prezidento varduvės.

Šio mėn. 13 dieną visoje Lietuvoje buvo iškilmingai minima Lietuvos prezidento Antano Smetonos varduvės. Kaune visose įstaigose ir daugelyje namų buvo iškabintos vėliavos. Dieną Igulos bažnyčioj buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos, o vakarą didelė studentų minia suruošė eiseną į Prezidento rūmus, kur padarė Tautos vadui karštų ovacijų. Beto prezidentą sveikino ir diplomatinis korpusas.

Ruošiamasi prie Šaulių šventės.

Šiemet, kaip žinome, sueina lygiai 10 metų kai nesenai mirusio Vlado Putvinskio buvo pradėta organizuoti pirmieji Lietuvos Šaulių būriai, kurie kovose už tautos laisvę ir nepriklausomybę daug kuo prisidėjo. Dabar Lietuvos Šaulių Sąjunga, kurios pryšaky stovi vilnietis dail. Antanas Žmuidzinavičius, yra labai skaitlinga ir disciplinuota kariško pobūdžio civilė organizacija. Ji tat šiais metais ruošiasi prie iškilmingo savo sukaktuvių minėjimo. Tam tikslui tarp kitų programos punktų, numatoma suvaidinti specijaliai tam jubiliejui parašytą Liūdo Giros misteriją „**Kovos Trimitai**". Sukaktuvės įvyks šio 22—24 dienomis ir visos iškilmės bus nufilmotos.

Lietuvos skautų stovyklos demarkacinėj linijoj.

Spauda praneša, kad šią vasarą Lietuvos skautai Trakų apskrityje ruošia didelę „Vilniaus Stovyklą". Stovyklos globėjais apsiėmė būti Trakų apskrities viršininkas p. Steikūnas ir tos apskrities karo komendantas pulk. Matulionis. Stovykla bus iškilmingai atdaryta liepos mėn. pirmomis dienomis.

Naujas laikraštis.

Lietuvos spauda praneša, kad artimiausiu metu Kaune pradės eiti naujas laikraštis „**Darbo Balsas**", kurio atsakomuoju redaktoriumi bus p. J. Augustinavičius. Spėjama, kad šis laikraštis bus socialdemokratų organu, kuriuo buvo iki šiol ėjęs „Socialdemokratas", kuris uždarant socialdemokratų, partiją buvo taip pat uždarytas.

„Darbo Balsas" vokiečių okupacijos metu ėjo Vilniuje, kur jį redagavo žinomas socialdemokratų vadas inž. Steponas Kairys.

Kaip matome, Nepriklausomoje Lietuvoje pamažu atgyja seniau ėję Vilniuje mūsų laikraščiai, kaip pav. „Lietuvos Aidas", o dabar „Darbo Balsas".

Naujas mūsų rašytojo Vaičiūno veikalas.

Prieš kelias dienas Kaune išėjo iš spaudos nauja žinomojo mūsų dramaturgo rašytojo Petro Vaičiūno drama: „**Liepsnojančios Širdys**".

Kitaip ir būt negalėjo.

Kaip jau esame rašę, keliolika Muraviovo laikų rusų poselencų, gyvenančių Lietuvoje užsigeidė apskųsti Lietuvą už jų nuskriaudimą darant žemės reformą. Dabar kaip pranešama, tas niekuo neparemtas rusų poselencų skundas Tautų Sąjungos Tarybos nutarimu, liko atidėtas neribotam laikui.

Tautos Taryba.

Lenkų spauda praneša, kad įvykusiame šiomis dienomis Lietuvos tautininkų susivažiavime, buvo priimta keletas rezoliucijų. Tarp kitų priimta rezoliucija, kurioje reikalaujama įsteigti „Tautos Tarybą". Nuo liepos mėnesio pirmos dienos įsteigti prie visų ministerijų viceministerius, kurie ir sudarytų „Tautos Tarybą".

Ar šios žinios yra tikros, tai tarpų neteko iš patikimesnių šaltinių sužinoti. Jau dabar išvardyjama kai kuriuos asmenis į „Tautos Tarybą", kaip antai: prof. Tamošaitis, inž. Vileišis, inž. Lapinas ir kiti žymūs tautininkų partijos nariai ir visuomenės veikėjai.

Kapitonas Verbickas sveiksta.

Gauta žinių, kad laike teroristų pasikėsinimo ant prof. Voldemaro, sužeistasis kapitonas Verbickas jau sveikstąs. Jo sveikata tiek pagerėjo, kad galįs pasikelti iš lovos. Tikimasi, kad artimiausiu metu sužeistasis karys galės jau išsirašyti iš ligoninės.

Sudegė Gruzdžių miestelis.

Naktį iš šio mėn. 11 į 12 dieną Gruzdžių miestely (Šiaulių apskr.) kilo gaisras, kuris sunaikino didesnę miestelio dalį. 30 ūkininkų liko be pastogės. Nuostolių priskaitoma apie 300,000 litų.

VIETOS KRONIKA.

Dar nauji mokytojai.

Pereitame „Viln. Ryt. numeryje mes rašėme, kad prie Vilniaus moterų mokytojų seminarijos laiko egzaminus mokytojo cenzui įgyti 17 mergaitės. Iš šiems egzaminams pasibaigus negalime labai džiaugtis. Tuos keturis „slenksčius" laimingai peržengė tik **Čypaitė Kazimiera ir Krinickaitė Mikalina**. Nugalėtojas iš visos širdies sveikiname ir linkime pasėkmingai darbuotis pasirinktoje srityje.

Arkivyskupo Jono Ciepliak'o paminklo atidarymas.

Pereitą atradienį Vilniaus katedroje, kur guli palaidotas pirmasai Vilniaus arkivyskupas a. a. Jonas Ciepliak'as, buvo iškilmingai atidaryta jo kapo paminklas. A. a. arkivyskupas Ciepliak'as buvo paskirtas Vilniaus arkivyskupu, pasitraukus iš čia a. a. arkivyskupui Jurgiui Matulevičiui. Dėja, arkivyskupui Ciepliakui neteko valdyti mūsų arkivyskupijos.

Iškilmingas brandos liūdymų įteikimas Vytauto Didžiojo Gimnazijos abiturijentams.

Kaip jau mūsų skaitytojams žinoma, šiemet Vytauto Didžiojo Gimnaziją pabaigė 18 mokinių gavę brandos liūdymus. Pereitą šeštadienį, šio mėn. 15 d. Gimnazijos salėje įvyko iškilmingas liūdymų įteikimas. Į tas brangias, nors ir kuklias mūsų visuomenės iškilmes susirinko pilnutėlė salė publikos: mokytojai, vyresniųjų klasių mokiniai, abiturijentai, jų tėvai, auklėtojai ir šiaip visuomenė.

Prieš aštuntą Gimnazijos Direktorius atidarė iškilmes primindamas trumpoje kalboje to vakaro svarbumą, o juo labiau, kad šiemet suėjo 10 metų nuo pirmosios gimnazijos laidos. Ta proga gyveną ir dirbą Nepriklausomoj Lietuvoj buvę šios gimnazijos mokytojai ir mokiniai atsiuntė sveikinimo telegramą, kurią p. direktorius susirinkusiems paskaitė. Po to p. direktorius ir egzaminacinės komisijos pirmininkas prof. J. Otrębski's išdalijo abiturijentams liūdymus. Iš eilės p. direktorius karštoje kalboje pasveikino naują lietuvių darbininkų būrelį, linkėdamas kuo sekmingiausios kloties gyvenime.

Po p. direktoriaus kalbos sveikino abiturijentus: Tėvų ir Globėjų Komiteto vardu kun. Pr. Bieliauskas, Šv. Kazimiero Draugijos vardu kun. šamb. Viskantas, viešinti Vilniuje žinomoji mūsų literatė rašytoja, *„Aušros Sūnų"* autorė p. Z. Kymantaitė-Čiurlionienė, kurios gražią ir tikrai kūrybinę kalbą salė sutiko karščiausiu delnų plojimu. Toliau sveikino Laikinojo Vilniaus Lietuvių Komiteto vicepirmininkas p. A. Juknevičius, Lietuvių studentų vardu, Sąjungos pirmininkas K. Blažys, Amerikos lietuvių vardu amerikietis kun. Taškūnas, „Ryto" vardu kun. prof. P. Kraujalis. Abiturijentų vardu kalbėjo Kraužlys ir Palevičiūtė. Beto mėgino kalbėti ir stud. Karosas, bet pradėjus kalbėti ne į abiturijentus, buvo sulaikytas.

Po pertraukos ėjo koncertinė dalis, po to jaunimas žaidė ir šoko.

Lietuvių vakaras.

Pereitą sekmadienį Pirklių salėje buvo suruoštas didelis lietuvių vakaras su gana plačia, ir šiuo žigiu sumaniai apgalvota programa. Koncertinėje dalyje ypač didelį pasisekimą turėjo mūsų artistės dainininkės: p.p. M Prancuzevičiūtė ir A. Patapavičiūtė, kurioms publika entuzijastiškai dėkojo plodama. Abidvi dainininkės gavo po didelę pintinę gėlių Duok Dieve, kad jų skambūs balseliai garsintų mūsų tautines dainas Šiame vakare pasirodė pirma kartą trečia jauna mūsų dainininkė p. Ir. Belinytė. kuri švelniu sava balseliu taip pat sužavėjo publiką. Nemažiau pasisekimo turėjo ir p. Krutulio vedamas choras, kuris sudainavo dideliu pasisekimu keletą liaudies dainelių. Nemažą įspudį padarė ir moksleivių orkestras, kuris susikūrė šiais metais. Ir jam linkime pasisekimo. Dainininkėms ir chorui akompanionavo prof. K. Galkauskas.

Publikos buvo apypilnė salė.

Universiteto fakultetų dekanai.

Pereitą savaitę Vilniaus universiteto fakultetų tarybos rinko kitiems mokslo metams dekanus. Humanistikos fakultetas išsirinko sau dekanu romanistikos prof. dr. St. Glixellį, Teologijos fakultetas kun. prof. J. Svirskį, Teisių fakultetas prof. St. Ehrenkreutz'ą Matematikos-Gamtos fakultetas — prof. Br. Rydzewskį ir Dailės ir Meno ir fakultetas prof. F. Ruszczyc'ą.

Artimiausiu metu bus išrinktas Universiteto rektorius.

O ką mes į tai?

Gauname tikrų žinių, kad plečiant liaudies mokyklų tinklą visame krašte ir taikant gyveniman priverstinąjį mokslą, nuo 1929/30 mokslo metų bus užangažuota didelis skaičius pradžios mokyklų mokytojų, žinoma, lenkų.

Lietuvių studentų susirinkimas.

Mus prašo pranešti, kad rytoj, t. y. sekmadienį 4 val. po pietų šaukiamas eilinis Lietuvių Studentų Sąjungos narių susirinkimas Sąjungos bute.

Kadangi šis susirinkmas yra paskutinis prieš atostogas, tai Sąjungos Valdyba prašo atsilankyti visus narius. Susirinkime bus paliestą svarbūs klausimai.

Šelpia, bet ar visus?

Del viešpataujančio Vilniaus krašte daugumoj vietų bado, paskutiniu metu Lenkijoje varoma Vilniaus krašto šelpimo akcija ir žinoma šį tą duoda. Bet vistik nieko nesigirdi, kad lietuvių gyvenamos badaujančios vietos gautų kokias nors pašalpas. Ar nesielgiama čia taip, kaip su lietuvių mokyklų badaujančiais vaikais, kuriuos vietomis pamaitinti atsisakyta, kad jie lanko privatines mokyklas ir geriau aprūpinti. Gal gi į šiuos klausimus atsakytų tie visi lenkų spaudos rėksniai, kurie neperstodami kartoja apie „baisią". ir „nepakeliamą" lenkų padėtį ir net persekiojimą Lietuvoje?

Įvairenybės.

Kodel Briandas nevedęs?

Gal ne visiems žinoma, kad kaip dabartinis Prancūzijos prezidentas Doumergue, taip ir prancūzų užsienių ministeris Aristides Briandas yra seni kavalieriai. Visi laužo galvas, kodel tie ponai, užimą taip aukštas vietas nesiveda, kai tuo tarpu tiek daug esama gražių moterų. Ir tik nesenai Briandas pasisakė kodel jis iki šiol nevedęs.

Per Tautų Sąjungos posėdžius Ženevoje, kaip paprastai, daugelis dailininkų mėgsta piešti ten susivažiavusius aukso dievaičius. Labiausiai dailininkai piešia Briandą. Kai paskutinėje T. S. sesijoje Briandą norėjo nupiešti iš eilės 30-tas dailininkas, jis išvestas iš kantrybės sušuko:

— Duok Tamsta ramybę, gana tų piešinių!

— Kodel? — paklausė nusigandusiu balsu dailininkas.

— Matai Tamsta — atsakė švelniau Briandas. Buvau tris kart susižiedavęs ir jau turėjau vesti, bet po kiekvieno susižiedavimo pasirodžius laikraščiuose mano karikatūrai, visuomet gaudavau arbūzą, ir todel likau nevedęs.

New-Yorkas.

New-Yorkas tikrai nepaprastas miestas. Tvarką jame palaiko apie 15.000 policistų, tai reiškia, kad vienas policistas globoja 420 gyventojų. Jis garsus aukščiausiais pasauly namais ir kitomis įvairenybėmis. Jame gyvena daugiau airių, negu pačiame Dubline, daugiau žydų, negu Jeruzalėje, daugiau italų, negu Romoje.

Nelaimingiausi pasaulyje žmones.

Pasaulyje esti visokių nelaimių, visokių luomų, bet tur būt nelaimingiausias ir nedėkingiausias luomas — tai sena panystė. Ir pamanykite, kiek tokių nelaimingųjų yra pasaulyje. Ne 100 ir ne 200, o ištisi 18 milijonų senų panų. Tai ne prasimanymas, tai statistikos daviniai. Prieš karą tasai skaičius buvo žymiai mažesnis, bet po karo jis padidėjo net iki 18 milijonų, Vargšės!

Įdomi istorikė.

Pereitais metais rugpiūčio mėn. Norvegijos sostinėj Oslo mieste įvyko tarptautinis istorikų susivažiavimas. Tame susivažiavime dalyvavo Varšuvos universiteto atstovė p. Hanna Pohaska. Įdomių dalykų ji ten papasakojo apie tautines mažumas Lenkijoje.

Apie baltgudžius yra šiaip išsitariusi: „baltgudžių kalba gulutinai dar nenusistovėjusi, tos tautos inteligencija labai žemos proto kultūros. Jei kas imasi baltgudžių kalbos tobulinimu — tai lenkų valdžia, kurdama kursus, kur mokytojai išmoksta gimtosios kalbos". Ukrainiečių kalba p. Pohoskai sunkiau buvo taip paneigti. Bet ir čia prikalbėjo ne menkesnių. nesąmonių. Anot jos ukrainiečiams visai nerūpi savoji kalba; jiems nieks negina steigti savąsias mokyklas (?Red), bet jie patys jų nenori kurti; nieko nepadarysi su užsispyrėliais, ir todel mokyklose istorija, geografija ir kiti dalykai dėstomi lenkų kalba; ukrainiečių kalba vadovėlių arba visai nėra, arba **jų neleidžia vartoti valdžia.** Ką yra pasakiusi p. Pohaska apie mus, mums neteko sužinoti. Bet jeigu ir palietė mūsų klausimą, tai reikia tikėtis, kad susilaukėmė negražesnio atsiliepimo. Nieko nepadarysi su „užsispyrėliu", jei jam rūpi ne teisybė, bet kas kita...

Valkatų kongresas Vokietijoje.

Nesenai netoli Stutgarto įvyko valkatų kongresas, kuriame dalyvavo apie 200 žmonių. Kongresas tęsėsi tris dienas. Kongreso nariai savo kalbose nurodė į reikalingumą valkatoms turėti savo organizaciją ir susišelpimą. Dabartiniu laiku Vokietijoje esą 60.000 valkatų, todel valkatoms gyventi esą sunku. Valkatos žada ginti savo teisę būti laisvais klajokliais. Valkatų tarpe yra daug žmonių, kurie priklauso prie aukštų visuomenės sluoksnių. Valkatomis jie patapę ne tiktai del skurdo, bet į tai stumė juos jų pasauliožvalga arba pamėgimas gyventi nieko nedirbant ir laisvais.

Redakcijos atsakymai.

Svečiui. Vieną korespondenciją, nors ir suvėlintą dedame, kita, kuri visai pasenusi, netilps.

Jurginio Žiedui. Korespondenciją sutrumpinę dedame. Knygų prekyba neužsiimame.

M. Lazdynui. Įdėtumėm Tamstos korespondenciją, bet nežinodami Tamstos pavardės, to padaryti negalime.

U. Jautručiui. Nieko ypatingo, netilps.

Spragučiui. Dedame. Kitą kartą malonėkite rašyti ant geresnio popierio, nes labai sulieta ir sunku išskaityti.

Reiškutėnų dėdei. Žinelė bent kiek pasenėjusi, beto nieko įdomaus. Ateityje prašome mūsų neužmiršti. Skelbimą dedame.

Jonui Siaurusevičiui. Prašome patikrinti pašte prenumeratos lapą (karta prenumeraty). Tamstos pavardė turi būti.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas.

„RUCH" Spaustuvė, Totorių g.